

Sygnatura akt XVIII C 16/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Szmytke

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu: 24 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa: **P. B.**

przeciwko: **Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W.**

o: **zapłatę**

1. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę: 113.874 zł (sto trzynaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt cztery złote) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 listopada 2011 r. do dnia zapłaty.
2. Umarza postępowanie w sprawie co do kwoty: 156.126 zł (sto pięćdziesiąt sześć tysięcy sto dwadzieścia sześć złotych).
3. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
4. Kosztami niniejszego procesu obciąża strony po połowie i z tego tytułu:
 - a)** zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę: 8.177,30 zł tytułem częściowego zwrotu wyłożonych przez niego w toku sprawy kosztów sądowych,
 - b)** kosztami pozasądowymi obciążając każdą ze stron w zakresie faktycznie przez nią poniesionym.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 października 2011 r. powód P. B. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej również jako ARiMR albo Agencja) z siedzibą w W. kwoty 270.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia:

- 1 maja 2010 r. od kwoty 152.219,40 zł,

- 1 sierpnia 2010 od kwoty 117.780,60 zł oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 r. złożył wniosek o dofinansowanie realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi wraz z placem manewrowym oraz budowy budynku gospodarczego wykorzystywanego do przechowywania zboża oraz słomy i przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych. W efekcie pozytywnego rozpatrzenia wniosku w postępowaniu administracyjnym doszło do podpisania umowy na podstawie, której powód uzyskał dofinansowanie w wysokości 270.000 zł, które miało być wypłacone w dwóch transzach, tj. pierwsza transza w wysokości 152.219,40 zł i druga transza w wysokości 117.780,60 zł. Powód podkreślił, iż zrealizował obiekty w takim zakresie i lokalizacji, jak przedstawił w załącznikach

do wniosku o przyznanie dotacji. W dniach 16 grudnia 2009 r. i 17 marca 2010 r. złożył natomiast wnioski o wypłatę, których mimo upływu terminów przewidzianych w umowie pozwana nie zrealizowała. Jednocześnie powód zaznaczył, że pracownicy pozwanej przeprowadzili liczne kontrole gospodarstwa, a ich konsekwencją było złożenie przez pozwaną oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, które to oświadczenie pozwana następnie cofnęła, a na cofnięcie to powód wyraził zgodę. Obecnie zaś pracownicy pozwanej nadal prowadzą postępowanie w sprawie wypłaty przyznanej dotacji, mimo że już kilkakrotnie kontrolowali jego gospodarstwo. Zdaniem zatem powoda pozwana pozostaje w zwłoce z wypłatą przyznanej kwoty (k. 1 – 4).

W piśmie z dnia 16 stycznia 2012 r. powód powołując się na podjęcie przez pozwaną postępowania wyjaśniającego wniósł o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt. 3 k.p.c. (k. 91).

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 stycznia 2012 r. pozwana ARiMR podniosła, że jeszcze przed doręczeniem pozwu uznała roszczenie powoda do kwoty 156.126 zł, o czym powiadomiła powoda i zleciła dokonanie zapłaty. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie, obciążenie powoda całością kosztów procesu i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana zaznaczyła, że przyznana powodowi pomoc miała charakter refundacji tzw. kosztów kwalifikowanych, a jej wysokość została określona na kwotę 270.000 zł, nie więcej jednak niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowanych. W trakcie weryfikacji złożonych przez powoda wniosków o płatność pozwana powzięła poważne wątpliwości co do prawidłowości realizacji operacji gospodarczej przez powoda. Pozwana przyznała, że początkowo złożyła oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, które następnie cofnęła, podtrzymując jednak swoje stanowisko co do odmowy wypłaty pomocy powodowi. Następnie została przeprowadzona ponowna weryfikacja dokumentacji dotyczącej wniosku o płatność, w tym zwrócono się do kontrahentów powoda i zasięgnięto wiadomości specjalnych, czemu powód się nie sprzeciwił. W dniu 30 listopada 2011 r. pozwana skierowała zaś do powoda dwa pisma, w których poinformowała go o uznaniu prawa do kwoty 92.261,40 zł z kwoty 152.219,40 zł w zakresie pierwszego etapu inwestycji i kwoty 63.864,60 zł z kwoty 117.780,60 w zakresie drugiego etapu inwestycji. Pozwana podkreśliła, że przekazane jej kosztorysy zostały sporządzone niestarannie i dokumentują częściowo wydatki nie kwalifikujące się do refundacji bądź nieproporcjonalnie zawyżone, niezgodnie z zasadami rzetelnego wydatkowania środków. Uwzględniając jednak skomplikowany charakter projektu i jego rozliczenia pozwana przyjęła, że powód mógł przedstawić nierzetelne kalkulacje niekoniecznie z winy umyślnej, a tym samym odstąpiła od sankcji całkowitej odmowy pomocy. Powód skorzystał natomiast z możliwości dobrowolnego przystąpienia do udziału w czynnościach wyjaśniających z udziałem pozwanego, które na dzień dzisiejszy nadal trwają. W tych okolicznościach zdaniem pozwanej powództwo jest przedwczesne (k. 96 – 106).

Na rozprawie w dniu 26 stycznia 2012 r. pełnomocnik pozwanej oświadczył, że przychyła się do wniosku o zawieszenie postępowania, podnosząc jednak, że powinno ono nastąpić na podstawie art. 178 k.p.c. (k. 110).

Powód w piśmie z dnia 8 lutego 2012 r. wniósł o zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron (k. 117).

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2012 r. Sąd na podstawie art. 178 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie (k. 119).

W piśmie z dnia 28 czerwca 2012 r. powód wniósł o podjęcie zawieszonych postępowania (k. 122a).

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2013 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie w sprawie (k. 123).

Na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2013 r. strony podjęły próby ugodowego zakończenia sporu (k. 134). Ostatecznie jednak próby te nie przyniosły rezultatu (k. 136).

W piśmie z dnia 06 czerwca 2013 r. powód cofnął powództwo co do kwoty 156.126 zł, wnosząc przy tym o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego liczonych od tej kwoty. Tym samym powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 113.874 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia zapłaty od dnia 01 maja 2010 od kwoty 59.958 zł i 01 sierpnia 2010 r. od kwoty 53.916 zł, nadto powód wniósł o zasądzenie kwoty 26.579,92 zł wraz

z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 156.126 zł, tj. za okresu od dnia 01 maja 2010 r. do dnia 21 listopada 2011 r. od kwoty 152.219,40 zł i od dnia 01 sierpnia 2010 r. do dnia 21 listopada 2011 r. od kwoty 117.780,60 zł (k. 154 – 156).

Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2013 r. pełnomocnik powoda oświadczył, że w zakresie cofnięcia żądania pozwu, o którym mowa w piśmie z dnia 06 czerwca 2013 r., powód zrzeka się roszczenia (k. 157).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. B. w dniu 09 listopada 2007 r. złożył w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, (...) Oddział (...) wniosek o przyznanie mu pomocy w ramach działania Modernizacja gospodarstw rolnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. W złożonym wniosku powód wskazał, że planowany cel operacji ma polegać na budowie budynku do przechowywania zboża i słomy oraz przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych, w celu bardziej efektywnego wykonywania prac w gospodarstwie, a także na budowie drogi dojazdowej do budynku.

Pismem z dnia 29 października 2008 r. powód został wezwany do uzupełniania złożonego wniosku m.in. poprzez: dostarczenie kosztorysów inwestorskich na wykonanie robót budowlanych w ramach planowanej operacji sporządzonych według załącznika nr 2 do instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy w ramach działania 121 (odrębne dla budynku i drogi); uzasadnienie celowości budowy budynku gospodarczego przy posiadanej powierzchni gruntów i kierunków produkcji.

Powód w odpowiedzi na przedmiotowe wezwanie w dniu 19 listopada 2008 r. złożył pismo, w którym uzasadniając celowość budowy budynku wskazał, że jego budowa ma na celu zwiększenie higieny produkcji poprzez wydzielenie odpowiednich pomieszczeń do przygotowywania produktów na sprzedaż. Powód zaznaczył, że w jednym z pomieszczeń mają być przechowywane warzywa i np. truskawki, a w tzw. kuchni letniej przygotowywane warzywa i owoce na sprzedaż, po poddaniu ich wstępnej obróbce. Nadto powód stwierdził, że wydzielona jest też łazienka niezbędna do utrzymania higieny i przygotowywania warzyw i owoców na sprzedaż, a z uwagi, iż na części pola pozostanie uprawa zbóż, w budynku gospodarczym góra przewidziana jest do przechowywania słomy i zboża. Powód podkreślił także, że w budynku gospodarczym część dolna przeznaczona na magazyn maszyn rolniczych jest zaliczona do kosztów niekwalifikowanych.

Do przedmiotowego pisma powód załączył m.in. dwa kosztorysy. Jeden dotyczący utwardzenia powierzchni gruntu (droga dojazdowa wewnętrzna) do budynku gospodarczego wraz z palcem manewrowym. Natomiast drugi obejmujący budowę budynku gospodarczego. W kosztorysie dotyczącym utwardzenia powierzchni gruntu wskazano, iż kosztorysowa wartość robót bez podatku VAT wyniesie 200.486,39 zł. W zakresie kosztów wskazano m.in. chodnik z kostki brukowej, betonowej, układanej z wypełnieniem spoin piaskiem, na podsypce cementowo – pisakowej przy grubości kostki szarej 8 cm o powierzchni 589,817 m² i cenie za 1 m² w wysokości 67,53 zł, łącznie zatem 39.830,34 zł. Z kolei w kosztorysie dotyczącym budowy budynku gospodarczego wartość kosztorysowa bez podatku VAT została określona na kwotę 293.650,60 zł, w tym kwota 39.951,56 zł stanowiąca koszty niekwalifikowane obejmujące budowę garażu. Wskazano, iż pokrycie dachów o powierzchni 183,6 m² nastąpi dachówką betonową braas – 49,2 sztuki przy cenie za sztukę w wysokości 4,19 zł. Łączny koszt konstrukcji dachu i stropodachu został określony na kwotę 99.628,77 zł.

Pismem z dnia 11 marca 2009 r. powód ponownie został wezwany do uzupełnienia braków wniosku m.in. poprzez dokonanie korekty w zestawieniu rzeczowo – finansowym, gdyż jak wskazano wpisane kwoty są niezgodne z kwotami w kosztorysie oraz wyjaśnienie w jaki sposób określono powierzchnię drogi wewnętrznej, gdyż powierzchnia utwardzenia podawana w zestawieniu rzeczowo – finansowym jest niezgodna z kosztorysem ofertowym.

Na to wezwanie powód odpowiedział pismem złożonym w dniu 24 marca 2009 r. W piśmie tym powód wskazał m.in. że dokonano korekty w zestawieniu rzeczowo – finansowym oraz skorygowano powierzchnię. Również do tego pisma

powód załączył dwa kosztorysy. W kosztorysie dotyczącym budowy budynku gospodarczego wskazano, że całkowity koszt wyniesie 293.650,60 zł netto, w tym 39.951,56 zł netto koszt garażu. Zaznaczono, że koszty kwalifikowane wyniosą 253.699,04 zł netto. Całkowita powierzchnia posadzki wskazana w kosztorysie miała wynieść 164,40 m², w tym powierzchnia garażu 58,20 m². Powierzchnia kwalifikowana miała zatem wynieść 106,20 m². W kosztorysie wskazano, że pokrycie dachu ma nastąpić dachówką betonową braas i obejmować powierzchnię 183,6 m² przy cenie jednostkowej 265,14 zł. Łączny koszt konstrukcji dachu i stropodachu został określony na kwotę 99.628,77 zł. W kosztorysie szczegółowo wskazano jakie pozycje składają na koszty niekwalifikowane związane z budową garażu.

W karcie weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy sporządzonej przez pracowników pozwanej w dniu 11 maja 2009 r. stwierdzono m.in. iż operacja jest zgodna z celem i zakresem wymienionymi i określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, a projekt spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Uznano, iż wniosek złożony przez powoda jest kompletny i poprawny.

Z kolei w karcie oceny technicznej i ekonomicznej wniosku również sporządzonej przez pracowników pozwanej w dniu 11 maja 2009 r. stwierdzono, że przedstawione przez powoda kosztorysy nie budzą zastrzeżeń osoby weryfikującej i sprawdzającej. Osoby te uznały m.in. że: przedmiar robót został prawidłowo opracowany; kalkulacja w kosztorysach jest zgodna z przedmiarem robót budowlanych; ceny jednostkowe wykonania robót budowlanych nie są wyższe od określonych w dostępnych zbiorach cen jednostkowych; kosztorysy zawierają poprawnie wyliczone wartości kosztorysową, a koszty kwalifikowane zostały poprawnie określone i wydzielone. Jednocześnie osoby te (weryfikująca i sprawdzająca) w rubryce dotyczące uzasadnienia budowy zaznaczyły, że nie jest ona uzasadniona ani ze względu na stosowaną lub planowaną technologię produkcji, ani ze względu na profil i skalę produkcji. Wskazały jednocześnie, że wniosek kwalifikuje się do dalszej oceny, ale wymaga poprawy lub wyjaśnienia.

Pismem z dnia 11 maja 2009 r. wezwano powoda do uzupełnienia braków wniosku poprzez uzasadnienie celowości budowy budynku gospodarczego. Zaznaczono, że z przedstawionej dokumentacji wynika, że inwestycja jest nieuzasadniona pod względem przydatności oraz skali prowadzonej produkcji w gospodarstwie. Pismo to powód odebrał osobiście jeszcze w dniu 11 maja 2009 r. Odpowiedź na to pismo powód złożył również w dniu 11 maja 2009 r. W piśmie tym powód wskazał, że budynek gospodarczy, który ma być wybudowany ma posiadać wydzielone pomieszczenia do przechowywania i przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych. Powód zaznaczył, że ma się w nim znajdować m.in. pomieszczenia higieniczno – sanitarne niezbędne w przypadku przygotowywania żywności do sprzedaży. Opisał też jak ma wyglądać proces przygotowywania produktów rolnych do sprzedaży. Podkreślił także, że budynek gospodarczy jest dostosowany do wielkości produkcji rolniczej w jego gospodarstwie. Nadto, powód zaznaczył, że część magazynowa może znajdować się tylko na poddaszu użytkowym, z uwagi na ograniczenia wymiarów budynku wynikające z warunków zabudowy. Zostały zatem wydzielone tam dwa pomieszczenia. Jedno do magazynowania skrzynek z produkcji ogrodniczej, gotowych do zapakowania produktów np. suszonych owoców w woreczkach. Drugie wykorzystywane do przechowywania słomy sprasowanej w kostkach z własnego gospodarstwa. Powód wskazał także, że z budynkiem powiązany jest garaż wyłączony z dofinansowania (oddzielny kosztorys).

Jeszcze tego samego dnia, a więc 11 maja 2009 r. zostało do powoda wystosowane pismo, w którym został on poinformowany, że jego wniosek został rozpatrzony pozytywnie. W piśmie tym poinformowano powoda, iż celem podpisania umowy powinien stawić się w terminie nie dłuższym niż 14 dni od jego odebrania. Pismo to powód odebrał osobiście w dniu 12 maja 2009 r.

Także w dniu 12 maja 2009 r. doszło do podpisania umowy pomiędzy pozwaną Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W., a powodem P. B..

W § 1 umowy zostały zawarte objaśnienia określeń użytych w umowie. I tak postanowiono, że poszczególne użyte w umowie określenia oznaczają:

1) Program – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 stanowiący załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2007 r. w sprawie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013;

2) ustawa – ustawa z dnia 07 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;

3) rozporządzenie 1698/2005 – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);

4) rozporządzenie – Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013;

5) operacja – przedsięwzięcie, projekt lub inwestycja, realizowane przez Beneficjenta w ramach działania "Modernizacja gospodarstw rolnych", w sposób pozwalający na osiągnięcie celów Programu;

6) koszty kwalifikowalne operacji – koszty związane z realizacją operacji, które zgodnie z przepisami rozporządzenia mogą zostać objęte pomocą w ramach działania;

7) pomoc – pomoc finansowa przyznana na realizację operacji z publicznych środków krajowych i wspólnotowych, polegająca na refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji, poniesionych w wysokości oraz zgodnie z warunkami określonymi w Programie, rozporządzeniu, umowie oraz przepisach odrębnych;

8) oddział regionalny – oddział regionalny Agencji właściwy ze względu na miejsce realizacji operacji.

Zgodnie z § 3 umowy powód zobowiązała się do realizacji operacji, której zakres rzeczowy i finansowy określono w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy (ust. 1). W wyniku realizacji operacji osiągnięty miał zostać cel w postaci: Budowy drogi wraz z placem manewrowym czyli poprawa infrastruktury drogowej oraz budowy budynku gospodarczego do przechowywania zboża oraz słomy i przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych przez co zwiększenie higieny produkcji oraz dostosowanie jej do potrzeb rynku (ust. 2). Operacja miał zaś zostać zrealizowana w 2 etapach (ust. 4). Realizacja operacji lub jej etapu w myśl ust. 5 § 3 obejmowała:

1) wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z zestawieniem rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy,

2) poniesienie przez powoda kosztów kwalifikowalnych operacji, w tym dokonanie płatności za dostawy, usługi lub roboty budowlane, nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność lub ostatniego uzupełnienia, o którym mowa w § 8 ust. 3,

3) udokumentowanie wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym i finansowym,

4) w przypadku nabycia rzeczy na podstawie umowy leasingu przeniesienie praw własności nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność dla etapu, w ramach którego po raz ostatni będą rozliczane koszty leasingu,

5) osiągnięcie zakładanego celu operacji nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną. Przy czym stosownie do zakresu operacji, realizacja operacji lub jej etapu zgodnie z ust. 6 pkt. 1 – 3 § 3 obejmowała również: uzyskanie wymaganych odrębnymi przepisami oraz postanowieniami umowy: opinii, zaświadczeń, uzgodnień, pozwoleń lub decyzji związanych z realizacją tej operacji; zamontowanie oraz uruchomienie nabytych maszyn, urządzeń, infrastruktury technicznej, w tym wyposażenia; założenie sadów lub plantacji wieloletnich.

W § 4 umowy pozwana ARiMR zobowiązała się do wypłacenia powodowi, na warunkach określonych w umowie oraz na podstawie złożonego wniosku o płatność, pomocy w wysokości 270.000 zł, jednak nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji (ust. 1). Pomoc miała być natomiast przekazana w 2 transzach:

- 1) pierwsza transza w wysokości 152.219,40 zł i nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji dla danego etapu;
- 2) druga transza w wysokości 117.780,60 zł i nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji dla danego etapu (ust. 2).

Szczegółowo zobowiązania powoda jako beneficjenta zostały określone w § 5 umowy. Zgodnie z ust. 1 powołanego paragrafu powód zobowiązał się do spełnienia warunków określonych w Programie oraz przepisach ustawy i rozporządzenia oraz realizacji operacji zgodnie z postanowieniami umowy, a w szczególności:

1) poniesienia kosztów, stanowiących podstawą wyliczenia przysługującej mu pomocy, w formie rozliczenia:

a) bezgotówkowego, przeprowadzonego poleceniem przelewu za pośrednictwem rachunku bankowego lub rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo – kredytowej, w przypadku:

- transakcji, której wartość bez względu na liczbę wynikających z niej płatności przekracza 10 tysięcy złotych, lub
- kosztów zakupu maszyn lub urządzeń, o których mowa w § 9 ust. 5 rozporządzenia, albo

b) pieniężnego, dla transakcji nie przekraczających wartości 10 tysięcy złotych bez względu na liczbę dokonanych płatności, z wyłączeniem zakupu maszyn lub urządzeń, o których mowa w § 9 ust. 5 rozporządzenia;

2) nie finansowania operacji z udziałem innych środków publicznych, przyznanych w związku z realizacją tej operacji,

3) w trakcie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej, z zastrzeżeniem ust. 6:

a) osiągnięcia i zachowania celu operacji,

b) nieprzenoszenia posiadania lub prawa własności nabytych dóbr, wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych w połączeniu z modernizacją budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz ich wykorzystywania zgodnie z przeznaczeniem i celem operacji,

c) prowadzenia działalności, której służyła realizacja operacji, lub której prowadzenie stanowiło warunek przyznania pomocy, bez zmiany miejsca jej wykonywania,

d) prowadzenia działalności rolniczej bez zmiany miejsca jej wykonywania.

e) umożliwienia przedstawicielom Agencji dokonywania wizytacji w miejscu realizacji operacji,

f) umożliwienia przedstawicielom Agencji, Ministra Finansów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Europejskiej, organom kontroli skarbowej oraz innym podmiotom upoważnionym do takich czynności, dokonania audytów i kontroli dokumentów związanych z realizacją operacji i wykonaniem obowiązków po zakończeniu realizacji operacji lub audytów i kontroli na miejscu realizacji operacji lub w siedzibie Beneficjenta,

g) obecności i uczestnictwa osobistego albo osoby upoważnionej albo osoby reprezentującej będącego osobą prawną lub spółką osobową prawa handlowego w trakcie wizytacji i kontroli określonych w pkt. 3 lit. e oraz lit. f, w terminie wyznaczonym przez upoważnione podmioty,

h) zapewnienia, iż co najmniej jedna osoba wchodząca w skład organu, do zakresu działania którego należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym objętym pomocą,

lub osoba zatrudniona do prowadzenia takiego gospodarstwa, posiada określone w rozporządzeniu kwalifikacje zawodowe,

i) przechowywania całości dokumentacji związanej z realizacją operacji,

j) niezwłocznego informowania ARiMR o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej powoda, jego gospodarstwa lub operacji w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację operacji zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub spełnienie wymagań określonych w Programie, przepisach ustawy i rozporządzenia lub umowie.

Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy powód zobowiązał się złożyć osobiście lub przez upoważnioną osobę, bezpośrednio we właściwym oddziale regionalnym, wniosek o płatność wraz z wymaganymi dokumentami określonymi w załączniku nr 2 do umowy oraz przedstawić oryginały faktur lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej oraz dowodów zapłaty poniesionych kosztów, w następujących terminach:

1) po zakończeniu realizacji pierwszego etapu operacji – w terminie od dnia 2009-12-15 do dnia 2009-12-25;

2) po zakończeniu realizacji drugiego etapu operacji – w terminie od dnia 2010-03-15 do dnia 2010-03-25.

W myśl § 8 ust. 1 umowy rozpatrując wniosek o płatność ARiMR sprawdza zgodność realizacji operacji lub jej etapu z warunkami określonymi w ustawie, Programie, rozporządzeniu, przepisach odrębnych oraz postanowieniach umowy, w szczególności pod względem spełnienia warunków w zakresie kompletności i poprawności formalnej wniosku oraz prawidłowości realizacji i finansowania operacji. W przypadku, gdy złożony wniosek o płatność nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub zawiera błędy formalno – rachunkowe lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub dokumenty nie spełniają dotyczących ich wymagań, ARiMR wzywa Beneficjenta w formie pisemnej do usunięcia braków lub złożenia poprawnych dokumentów lub pisemnych wyjaśnień w terminie 21 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania (§ 8 ust. 2 umowy). W przypadku, gdy pomimo wezwania, o którym mowa w ust. 2 Beneficjent nie usunął braków lub nie dostarczył któregokolwiek z wymaganych dokumentów lub w przypadku, gdy niezbędne będzie dostarczenie dodatkowych wyjaśnień w celu potwierdzenia lub uzupełnienia informacji mających istotny wpływ na ocenę wniosku o płatność, Agencja wzywa Beneficjenta w formie pisemnej do usunięcia braków, w tym złożenia dodatkowych pisemnych wyjaśnień w terminie 21 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania (§ 8 ust. 3 umowy). Zgodnie z ust. 6 § 8 umowy jeżeli Beneficjent, pomimo ponownego wezwania, o którym mowa w ust. 3, nie złożył brakujących lub poprawnych dokumentów lub pisemnych wyjaśnień w wyznaczonym terminie, ARiMR rozpatruje wniosek o płatność w zakresie, w jakim został prawidłowo wypełniony oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów. Z ust. 7 omawianego paragrafu wynika, że w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność mogą zostać przeprowadzane wizytacje w miejscu lub kontrole na miejscu, w celu zweryfikowania informacji zawartych we wniosku o płatność i dołączonych dokumentach ze stanem faktycznym lub uzyskania dodatkowych wyjaśnień. W przypadku, gdy w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność niezbędne jest wyjaśnienie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów, ARiMR wzywa Beneficjenta w formie pisemnej do uzupełnienia niezbędnych dokumentów lub złożenie pisemnych wyjaśnień w terminie 21 dni kalendarzowych od dnia otrzymania wezwania (§ 8 ust. 8 umowy). Wniosek o płatność w myśl ust. 9 § 8 umowy powinien być przez ARiMR rozpatrzony w terminie 3 miesięcy od dnia jego złożenia, a wypłata środków dokonana niezwłocznie po pozytywnym jego rozpatrzeniu. W przypadku, gdy w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości co do możliwości wypłaty pomocy, termin rozpatrywania wniosku, o którym mowa w ust. 9, wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje Beneficjenta na piśmie (§ 8 ust. 10). W przypadkach, o których mowa w ust. 2 – 4 lub ust. 8 termin rozpatrzenia wniosku o płatność, określony w ust. 9 ulega odpowiedniemu przedłużeniu o okresy dokonywania przez Beneficjenta określonych czynności (§ 8 ust. 11). Jak stanowi z kolei ust. 13 § 8 umowy po rozpatrzeniu wniosku o płatność ARiMR dokonuje wypłaty całości albo części pomocy albo odmawia wypłaty pomocy, o czym informuje Beneficjenta w formie pisemnej.

Warunki wypłaty środków zostały uregulowane w § 9 umowy. Wypłata przez ARiMR środków finansowych miała nastąpić, jeżeli powód:

1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;

2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;

3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych (ust. 1). W przypadku, gdyby powód nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, środki finansowe z tytułu pomocy mogły zostać wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną (ust. 2). Odmowa wypłaty środków mogła nastąpić, w sytuacji, gdyby powód nie spełnił któregokolwiek z warunków określonych w ust. 1 oraz nie zaistniały okoliczności, o których mowa w ust. 2, lub zostały naruszone warunki przyznania pomocy (ust. 3). Podstawą do wyliczenia kwoty pomocy do wypłaty miały być natomiast faktycznie i prawidłowo poniesione koszty kwalifikowalne, jednak w wysokości nie wyższej niż wykazana w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, z zastrzeżeniem ust. 5 (ust. 4). W przypadku, gdy w złożonym wniosku o płatność wykazane zostanie, że poszczególne pozycje kosztów kwalifikowalnych, z wyjątkiem kosztów ogólnych, zostały poniesione w wysokości wyższej w stosunku do wartości określonej w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy:

1) nie więcej niż o 10 %, wówczas przy obliczaniu kwoty pomocy przysługującej do wypłaty, koszty te będą uwzględniane w wysokości faktycznie poniesionej;

2) o więcej niż 10 %, wówczas przy obliczaniu kwoty pomocy przysługującej do wypłaty, uwzględniane będą koszty:

a) w wysokości faktycznie poniesionej, jeżeli Agencja na podstawie pisemnych wyjaśnień Beneficjenta uzna za zasadne przyczyny poniesienia wyższych kosztów,

b) w wysokości określonej w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, jeżeli Agencja na podstawie pisemnych wyjaśnień Beneficjenta nie zaakceptuje poniesienia wyższych kosztów,

z zastrzeżeniem, iż kwota pomocy określona w § 4 ust. 1 nie może zostać zwiększona (ust. 5). Przy obliczaniu kwoty pomocy przysługującej do wypłaty poniesione koszty ogólne miały być uwzględnione w wysokości nie wyższej niż określona w umowie dla poszczególnych pozycji określonych w zestawieniu rzeczowo – finansowym (ust. 8). Z kolei w przypadku, gdy wnioskowana przez powoda we wniosku o płatność kwota pomocy byłaby wyższa o więcej niż 3% od kwoty obliczonej przez ARiMR na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych, kwota refundacji miała być pomniejszona o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą wnioskowaną a kwotą obliczoną na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych. Pomniejszenie nie miało mieć zastosowania, jeżeli Beneficjent udowodni, że nie ponosi winy za włączenie niekwalifikującej się kwoty do kwoty pomocy wnioskowanej we wniosku o płatność (ust. 9). W przypadku stwierdzenia przez ARiMR, że Beneficjent umyślnie złożył fałszywe oświadczenia, dana operacja miała zostać wykluczona ze wsparcia EFRROW, a wszystkie kwoty wypłaconej pomocy w ramach operacji odzyskane. Ponadto, zgodnie z przepisami wspólnotowymi Beneficjent miał zostać wykluczony z otrzymywania wsparcia w ramach tego samego działania w danym roku EFRROW oraz w następnym roku EFRROW (ust. 10). Płatność ostateczna dokonana miała zostać pod warunkiem złożenia przez Beneficjenta we właściwym oddziale regionalnym poprawnego i kompletnego sprawozdania końcowego z realizacji operacji wraz z wnioskiem o płatność ostateczną (ust. 11).

W § 10 ust. 1 umowy powód złożył oświadczenia, że:

1) nie korzysta i nie będzie korzystał z innych środków publicznych, w szczególności w ramach pomocy państwa i programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, przyznanych w związku z realizacją operacji określonej w umowie,

2) ubiegając się o przyznanie pomocy w zakresie określonym we wniosku o przyznanie pomocy o znaku: 69030-OR1502426/07 wraz z załącznikami, złożył rzetelne oraz zgodne ze stanem faktycznym i prawnym oświadczenia oraz dokumenty,

3) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia 1698/2005 oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych.

Zgodnie z § 11 ust. 1 umowy jej wypowiedzenie mogło nastąpić w przypadku:

1) nierozpoczęcia realizacji operacji do końca terminu do złożenia wniosku o płatność, o którym mowa w § 7 ust. 1 pkt 1;

2) nie złożenia wniosku o płatność w wyznaczonym terminie, z zastrzeżeniem § 7 ust. 6;

3) odstąpienia przez Beneficjenta:

a) od realizacji operacji, lub

b) od realizacji zobowiązań wynikających z umowy po wypłacie pomocy;

4) odmowy wypłaty całości pomocy dla zrealizowanej operacji na podstawie przesłanek określonych w § 9 ust. 3;

5) stwierdzenia, w okresie realizacji operacji lub w okresie 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności ostatecznej, nieprawidłowości związanych z ubieganiem się o przyznanie pomocy lub realizacją operacji lub z nie spełnianiem wymagań określonych w § 5 ust. 1 - 4 lub § 9 ust. 1;

6) wystąpienia innych okoliczności skutkujących koniecznością zwrotu całości wypłaconej pomocy, o których mowa w § 12 ust. 1.

W myśl natomiast § 12 ust. 1 umowy Agencja mogła żądać zwrotu nienależnie lub nadmiernie pobranej kwoty pomocy, z zastrzeżeniem ust. 2, w przypadku ustalenia niezgodności realizacji operacji z Programem, ustawą, rozporządzeniem, umową lub przepisami odrębnymi, a w szczególności wystąpienia jednej z następujących okoliczności:

1) nie osiągnięcia lub nie zachowania celu operacji,

2) rezygnacji Beneficjenta z realizacji operacji,

3) podlegania Beneficjenta wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów odrębnych,

4) zaistnienia okoliczności skutkujących wypowiedzeniem umowy przyznania pomocy,

5) rozpoczęcia realizacji operacji przed dniem 20 marca 2008 roku, z wyłączeniem ponoszenia kosztów ogólnych, które mogą być ponoszone nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2007 roku,

6) złożenia podrobionych, przerobionych, nierzetelnych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów lub oświadczeń, mających wpływ na przyznanie lub wypłatę pomocy,

7) niespełniania co najmniej jednego ze zobowiązań umownych,

8) innych władczych rozstrzygnięć uprawnionych organów państwowych lub orzeczeń sądowych stwierdzających popełnienie przez Beneficjenta, w związku z ubieganiem się o przyznanie lub wypłatę pomocy, czynów zabronionych przepisami odrębnymi,

9) wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 31 ust. 2 Rozporządzenia Nr 1975/2006/WE. Z ust. 2 § 12 umowy wynika, iż Beneficjent mógł zachować prawo do całości albo części pomocy:

1) w części dotyczącej operacji, która została zrealizowana zgodnie z warunkami, o których mowa w § 9 ust. 1, jeżeli cel operacji został osiągnięty i zachowany, lub

2) jeżeli uzyskał zwolnienie, o którym mowa w § 15 ust. 1.

Zasady zmiany umowy zostały uregulowane w § 13. I tak zgodnie z ust. 1 umowa mogła zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron, przy czym zmiana ta nie mogła powodować zwiększenia określonej w § 4 ust. 1 kwoty pomocy, zmiany celu operacji, ani zmiany zobowiązania o nie finansowaniu operacji z udziałem innych środków publicznych, przyznanych w związku z realizacją tej operacji. Przy czym zmiana umowy wymagała zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności (ust. 2). W myśl ust. 3 umowa nie wymagała jednak dokonania zmiany w przypadku:

1) zmian struktury wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji, z zastrzeżeniem ust. 4 pkt 1,

2) zmian powstałych przy realizacji operacji o charakterze budowlanym, wynikających z praktycznych rozwiązań realizacji inwestycji, nie naruszających przepisów ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. Prawo budowlane i wydanych na ich podstawie decyzji właściwych organów oraz nie wpływających na cel i przeznaczenie operacji. Z kolei zgodnie z ust. 4 zmiana umowy była konieczna w szczególności w przypadku:

1) zmian w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, związanych ze:

a) zmniejszeniem zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach jednego z etapów i zwiększeniem zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach etapu późniejszego – wniosek w tej sprawie Beneficjent składa najpóźniej w dniu złożenia wniosku o płatność w ramach etapu, którego zakres lub wysokość kosztów kwalifikowalnych operacji została zmniejszona; w przypadku niedotrzymania tego terminu, wniosek o zmianę umowy nie zostanie rozpatrzony pozytywnie w zakresie etapu, którego dotyczy złożony wniosek o płatność i Agencja rozpatrzy wniosek o płatność zgodnie z postanowieniami zawartej umowy,

b) zwiększeniem zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach jednego z etapów i zmniejszeniem zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach etapu późniejszego – wniosek w tej sprawie Beneficjent składa najpóźniej na 40 dni kalendarzowych przed upływem terminu do złożenia wniosku o płatność pośrednią w ramach etapu, w którym zakres lub wysokość kosztów kwalifikowalnych operacji ma zostać zwiększona; w przypadku niedotrzymania tego terminu, wypłata pomocy zostanie dokonana do wysokości przewidzianej w umowie dla poszczególnych transz;

2) zmian zakresu rzeczowego operacji w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy – wniosek w tej sprawie (dotyczący operacji lub jej etapu, którego zakres ma być zmieniony poprzez aneksowanie umowy) Beneficjent składa najpóźniej w dniu złożenia wniosku o płatność; w przypadku niedotrzymania tego terminu, wniosek o zmianę umowy nie zostanie rozpatrzony pozytywnie i Agencja rozpatrzy wniosek o płatność zgodnie z postanowieniami zawartej umowy,

3) zmiany dotyczącej terminu złożenia wniosku o płatność – wniosek w tej sprawie Beneficjent składa najpóźniej na 40 dni kalendarzowych przed upływem terminu określonego w § 7 ust. 1. Agencja może nie rozpatrzeć wniosku Beneficjenta o zmianę umowy złożonego bez zachowania określonego powyżej terminu;

4) zmiany dotyczącej wykazu działek ewidencyjnych, na których realizowane są w ramach operacji inwestycje trwale związane z nieruchomością – wniosek w tej sprawie Beneficjent składa przed planowaną zmianą albo najpóźniej w

dniu złożenia wniosku o płatność końcową jeżeli operacja realizowana była w jednym etapie, lub w dniu złożenia wniosku o płatność pośrednią w ramach etapu, w ramach którego została dokonana zmiana działek, na których realizowane są w ramach operacji inwestycje trwale związane z nieruchomością; w przypadku niedotrzymania tego terminu, wniosek o zmianę umowy nie zostanie rozpatrzony pozytywnie i Agencja rozpatrzy wniosek o płatność zgodnie z postanowieniami zawartej umowy.

Zgodnie z § 15 ust. 1 umowy w przypadku niewykonania co najmniej jednego ze zobowiązań, o których mowa w § 5 ust. 1-5, § 7 ust. 1-2 oraz § 9 ust. 1, z powodu zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej lub wyjątkowych okoliczności, określonych w przepisach wspólnotowych lub rozporządzeniu, Beneficjent może zostać całkowicie lub częściowo zwolniony przez Agencję z wykonania tego zobowiązania lub za zgodą Agencji zmianie może ulec termin jego wykonania. Z ust. 2 wynika, iż w sprawie zwolnienia z wykonania któregokolwiek ze zobowiązań lub zmiany terminu wykonania zobowiązań, o których mowa w ust. 1, Beneficjent składa w oddziale regionalnym wniosek, zawierający opis sprawy wraz z uzasadnieniem oraz niezbędnymi dokumentami, w terminie 10 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej lub od dnia, w którym zaistnieje możliwość złożenia takiego wniosku. § 8 ust. 8 stosuje się odpowiednio.

W myśl § 19 umowy w sprawach w niej nieuregulowanych mają w szczególności zastosowanie przepisy:

- 1) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny;
- 2) ustawy z dnia 9 maja 2003 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- 3) ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych;
- 4) ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 5) Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);
- 6) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 796/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu administracji i kontroli przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003 ustanawiającego wspólne zasady dla systemów pomocy bezpośredniej w zakresie wspólnej polityki rolnej oraz określonych systemów wsparcia dla rolników;
- 7) Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);
- 8) Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1975/2006 z dnia 7 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w zakresie wprowadzenia procedur kontroli, jak również wzajemnej zgodności w odniesieniu do środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich;
- 9) Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006 z dnia 14 grudnia 2006 r. dotyczące nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem wspólnej polityki rolnej oraz organizacji systemu informacyjnego w tej dziedzinie i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 595/91;
- 10) Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Załącznikami do umowy stanowiącymi integralną jej część były:

- 1) Załącznik nr 1 – Zestawienie rzeczowo – finansowe operacji,
- 2) Załącznik nr 2 – Wykaz dokumentów, które należy dołączyć do wniosku o płatność,
- 3) Załącznik nr 3 – Wykaz działek, na których realizowana będzie operacja trwale związana z nieruchomością (§ 20 umowy).

W załączniku nr 1 do umowy (zestawienie rzeczowo – finansowe operacji) wskazano, że koszty inwestycji obejmują:

- budowę budynku gospodarczego według kosztorysu o powierzchni 106,2 m², stanowiącego I etap operacji o kosztach kwalifikowanych w wysokości 253.699 zł;

- budowę drogi wewnętrznej wraz z placem manewrowym według kosztorysu o powierzchni 600 m², stanowiącej II etap operacji o kosztach kwalifikowanych w wysokości 200.486 zł.

Z załącznika nr 2 do umowy (wykaz dokumentów, które należy dołączyć do wniosku o płatność) wynika, że kosztorys powykonawczy sporządzony metodą kalkulacji uproszczonej lub szczegółowej w zależności od sposobu wykonywania robót budowlanych z podaniem podstawy wyceny oraz rysunki zamienne do projektu budowlanego, załączane do wniosku o płatność w przypadku, gdy:

- podczas wykonywania robót budowlanych wprowadzono istotne odstępstwa, o których mowa w art. 36a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, lub

- beneficjent w trakcie realizacji robót budowlanych zmienił system ich wykonywania i nie wszystkie roboty budowlane w ramach operacji zostały zlecane do wykonania i jednocześnie nie zawarto wynikającego z tej zmiany aneksu do umowy, oryginał lub kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika Agencji (pkt 7).

Dowód: pismo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, (...) Oddział (...), pismo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, (...) Oddział (...) z dnia 29 października 2008 r.; pismo powoda z dnia 19 listopada 2008 r. wraz z załącznikami; pismo z dnia 11 marca 2009 r.; pismo powoda z dnia 24 marca 2009 r. wraz z załącznikami; pismo powoda z dnia 11 maja 2009 r. wraz z załącznikami; pismo z dnia 11 maja 2009 r.; umowa z dnia 12 maja 2009 r. wraz z załącznikami (k. 57; k. 61 – 62; k. 63 – 154; k. 158 – 159; 160 – 252; k. 255 – 259; k. 260 – 261; 262 – 265, k. 272 – 294 – niebieski segregator w załączeniu do akt sprawy), karta weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy (k. 213 – 221, karta oceny technicznej i ekonomicznej wniosku o przyznanie pomocy (k. 222 – 229)

W dniu 16 grudnia 2009 r. powód złożył w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, (...) Oddział (...) wniosek o płatność kwoty 152.219,40 zł stanowiącej pierwszą transzę pomocy. Do wniosku powód załączył m.in. umowę o roboty budowlane, faktury VAT, potwierdzenia dokonania przelewów, wnioski o udzielenie pozwolenia na użytkowanie budynku gospodarczego, protokół z kontroli obowiązkowej zakończenia budowy obiektu budowlanego, decyzję o pozwoleniu na użytkowanie budynku gospodarczego.

Pismem z dnia 24 lutego 2010 r. powód został wezwany do uzupełniania wniosku m.in. poprzez dostarczenie oryginałów niektórych z faktur VAT, wyjaśnienie złożenia dwóch różnych faktur o tym samym numerze, dostarczenie dowodów przelewów na dwie kwoty po 0,1 zł, dostarczenie prawomocnej decyzji pozwolenia na użytkowanie, wyjaśnienie czy zrealizowano cel inwestycji w postaci wybudowania nad garażem pomieszczenia do przechowywania słomy.

Odpowiedź na wezwanie wraz z załączonymi dokumentami została przez powoda złożona w dniu 12 marca 2010 r.

Pismem z dnia 23 marca 2010 r. wezwano powoda do uzupełniania wniosku wskazując, iż stwierdzono następujące uchybienia:

1. Błędy we wniosku o płatność – prośba o uzupełnienie według załączonych stron.
2. Brak dat wykonania prac w protokole odbioru robót – prośba o uzupełnienie.
3. W celu potwierdzenia, iż płatność była dokonywana z konta Beneficjenta – prośba o dostarczenie wypisu z działalności potwierdzające, że jest to działalność osoby fizycznej.

Dokumenty te powód złożył wraz ze swoim pismem w dniu 31 marca 2010 r.

W międzyczasie w dniu 17 marca 2010 r. powód złożył wniosek o płatność kwoty 117.780,60 zł stanowiącej drugą transzę pomocy. Do tego wniosku powód załączył m.in. umowę o świadczenie usług, oświadczenie o terminie zakończenia budowy robót budowlanych wykonanych bez pozwolenia na budowę, protokół odbioru prac, faktury VAT i potwierdzenia dokonania przelewów.

Pismem z dnia 06 kwietnia 2010 r. powód został wezwany do poprawienia wniosku, gdyż stwierdzono w nim błędy, a także błędy w sprawozdaniu z realizacji operacji. Analogiczne wezwanie zostało do powoda skierowane w piśmie z dnia 14 kwietnia 2010 r. Dokumenty te powód złożył w dniu 16 kwietnia 2010 r.

W dniach 04 maja i 27 maja 2010 r. przeprowadzono u powoda kontrole. W liście kontrolnej do raportu z czynności kontrolnych przeprowadzonych w dniu 04 maja 2010 r. stwierdzono, że wymiary budynku gospodarczego podane w zestawieniu rzeczowo finansowym są powierzchnią użytkową: $13,5 \text{ m}^2 + 4,8 \text{ m}^2 + 4,2 \text{ m}^2 + 6,9 \text{ m}^2, 7,5 \text{ m}^2 + 29,7 \text{ m}^2 + 36,5 \text{ m}^2 = 103,1 \text{ m}^2$, tolerancja $5,16 \text{ m}^2$. Zaznaczono także, że plac manewrowy został wykonany z kostki granitowej, pozostałe zaś elementy są zgodne z kosztorysem. Z kolei w trakcie kontroli przeprowadzonej w dniu 27 maja 2010 r. stwierdzono, że zadeklarowana powierzchnia upraw w PRG nie zgadza się ze stanem faktyczny. W uwagach wyjaśniono, że nie stwierdzono uprawy truskawek pod osłonami wyszczególnionej w PRG. Jednocześnie uznano, że pomieszczenia spełniają odpowiednie wymagania do przechowywania owoców i warzyw, w świetle wyjaśnień Beneficjenta z dnia 11 maja 2009 r. oraz że pomieszczenia są zgodne z rzutami budynku gospodarczego załączonymi w ramach uzupełnienia z dnia 19 listopada 2008 r.

W dniu 05 maja 2010 r. powód złożył w pozwanej Agencji pismo, w którym oświadczył, że budowę drogi wewnętrznej wraz z placem manewrowym wykonano według kosztorysu uzyskując wymaganą powierzchnię 600 m^2 . Wskazał, że w wyniku porozumienia z wykonawcą zastosowano zamiast kostki betonowej szarej, kostkę granitową szara, co nie wpłynęło na zmianę ceny wykonania usługi oraz jakości i parametrów użytkowych utwardzanej powierzchni gruntu. Zmiany zostały natomiast odnotowane w protokole odbioru robót budowlanych. Z kolei w dniu 28 maja 2010 r. powód złożył pismo, w którym wyjaśnił, że powierzchnia upraw ujęta we wniosku jest różna od powierzchni z 2007 r. o zagospodarowane $0,52 \text{ ha}$ czyli nowopowstały budynek wraz z drogą i placem manewrowym. Wskazał nadto, że obecna powierzchnia jest zgodna z powierzchnią deklarowaną do dopłat bezpośrednich na rok 2010.

Pismem z dnia 09 czerwca 2010 r. odnosząc się do wniosku o płatności z dnia 16 grudnia 2009 r. wskazano, że kontrola przeprowadzona w dniu 27 maja 2010 r. wykazała, że zadeklarowana powierzchnia upraw PGR nie zgadza się ze stanem faktycznym. Stwierdzono bowiem uprawę żyta o powierzchni $1,92 \text{ ha}$ oraz brak upraw truskawek pod osłonami. W związku z tym wezwano powoda do wyjaśnienia rozbieżności wykazanych podczas kontroli, a także odniesienia się do celu realizacji operacji zakładanego w umowie oraz potwierdzenie spełnienia kryteriów PROW 2007-2013 w świetle Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”.

W odpowiedzi na to pismo powód w piśmie złożonym w dniu 15 czerwca 2010 r. zaznaczył, że nie wskazał wszystkich działek użytkowanych przez niego rolniczo będących w posiadaniu zależnym, a jedynie ograniczył się do użytków rolnych, które są jego własnością. Nie podał zatem m.in. $0,5 \text{ ha}$ (uprawa jęczmienia) oraz $0,5 \text{ ha}$ (truskawka pod osłonami), ponieważ ta produkcja składała się z działek o obszarach poniżej 1 ha i nie ujmował ich do dopłat

bezpośrednich ani do PRG, gdyż myślał, iż działki poniżej 0,5 ha nie są objęte dopłatami. Powód zaznaczył też, że plantacja truskawek na gruntach własnych została zlikwidowana w 2009 r. po zbiorach i na jej miejscu powstał budynek gospodarczy i plac manewrowy będący przedmiotem inwestycji. Plantacja truskawek pod osłonami o pow. 05 ha jest zaś prowadzona na działce będącej w posiadaniu zależnym od 2008 r. i będzie kontynuowana, a być może zostanie powiększona.

W związku z wyjaśnieniami powoda w dniu 30 czerwca 2010 r. została przeprowadzona kolejna kontrola. W dokumencie stanowiącym listę elementów do sprawdzenia podczas wizytacji przy poszczególnych elementach podlegających kontroli stwierdzono, że podane przez powoda wyjaśnienia są zgodne z prawdą.

W dniu 12 lipca 2010 r. (...) Oddział (...) pozwanego wystąpił do (...) Ośrodka (...), Doradztwa i (...) o zweryfikowanie poprawności wykonania kosztorysów budowlanych załączonych do wniosku.

Pismem z dnia 6 października 2010 r. poinformowano powoda, że w związku z weryfikacją wniosków o płatność umowa z dnia 12 maja 2009 r. zostaje wypowiedziana. Jako podstawę wypowiedzenia wskazano § 11 ust. 1 pkt 4 w związku z § 9 ust. 3 umowy, wskazując iż zostały naruszone warunki przyznania pomocy, tj. § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstwa rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 r. stanowiącym, że pomoc przyznaje się na operację obejmującą wyłącznie inwestycje związane z prowadzeniem działalności rolniczej spełniającą wymagania określone w Programie, w szczególności uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem jej kosztów, oraz zapewniającą osiągnięcie i zachowanie celów działania. W przedmiotowym piśmie zaznaczono, że wykonany zakres inwestycji, budowa budynku gospodarczego oraz placu manewrowego nie jest uzasadniona w stosunku do zastosowanej technologii oraz skali i profilu produkcji jaka prowadzona jest w gospodarstwie:

- powierzchnia użytkowa budynku gospodarczego jest nieadekwatna w stosunku do posiadanej ilości hektarów oraz struktury zasiewów i upraw prowadzonych na tych hektarach,

- wielkość placu manewrowego jest nieadekwatna w stosunku do posiadanych maszyn i urządzeń rolniczych oraz nieracjonalne usytuowanie placu względem budynku gospodarczego. Wskazano także, że koszty inwestycji wykonanych robót ujęte w kosztorysach inwestorskich przekraczają średnie ceny rynkowe, określone w standardach wykonywania kosztorysów podanych w biuletynach na lata 2009 i 2010 opracowanych przez Sekocenbud. Jednocześnie poinformowano powoda, że przedstawione na etapie rozpatrywania wniosku o pomoc finansową, dokumenty (kosztorys) mają charakter przewidywania, planowania prowadzącego jedynie do ustalenia wysokości kwoty pomocy, jednakże potwierdzenie prawidłowo poniesionych kosztów odbywa się na etapie obsługi wniosku o płatność.

Ustosunkowując się do otrzymanego wypowiedzenia umowy powód reprezentowany przez pełnomocnika w piśmie z dnia 19 października 2010 r. powołując się na art. 104 k.c. wskazał, że złożone oświadczenie jest nieważne, wnosząc przy tym o niezwłoczne rozpatrzenie wniosku o wypłatę pomocy. Powód w przedmiotowym piśmie zaznaczył, że nie zaistniały podstawy do wypowiedzenia umowy, a ocena na obecnym etapie czy wykonane przez niego przedsięwzięcie jest uzasadnione ekonomicznie nie jest uprawniona. Zarówno bowiem powierzchnia budynku gospodarczego, jak i wielkość i usytuowanie placu manewrowego były znane Agencji już przed podpisaniem umowy. Dodatkowo powód podniósł, że przed wypowiedzeniem umowy nie odmówiono mu wypłaty, a zatem nie zaistniała podstaw do wypowiedzenia umowy, na którą się powołano. Nadto, powód stwierdził, że bezzasadne jest odwoływanie się do ceny rynkowych z 2009 r. i 2010 r., skoro kosztorysy były sporządzane jeszcze w 2007 r.

Pismem z dnia 30 grudnia 2010 r., które do ARiMR, (...) Oddział (...) wpłynęło w dniu 4 stycznia 2011 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma.

Po przeprowadzeniu wewnętrznego postępowania wyjaśniającego pismem z dnia 17 lutego 2011 r. poinformowano powoda o odwołaniu oświadczenia z dnia 6 października 2010 r. o wypowiedzeniu umowy. Jednocześnie powołując

się na naruszenie przez powoda § 9 ust. 3 umowy, tj. § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstwa rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 r. odmówiono powodowi wypłaty pomocy. Wskazano, że stwierdzono brak uzasadnienia ekonomicznego inwestycji polegającego na nieadekwatnej budowie budynku gospodarczego w stosunku do zastosowanej technologii oraz skali i profilu produkcji jaka prowadzona jest w gospodarstwie (zbyt duża powierzchnia użytkowa budynku gospodarczego do prowadzonej produkcji). Zaznaczono również, że wizytacja w miejscu dnia 27 maja 2010 r. nie potwierdziła powierzchni upraw wskazanych w PRG – brak truskawek pod osłonami, stwierdzono tylko 1,92 hektara żyta, w związku z czym zachodzi brak żywotności ekonomicznej, co jest naruszeniem § 5 ust. 3 pkt. j umowy. Przy czym wskazano, że po wyjaśnieniach, kolejna wizytacja potwierdziła 0,49 ha jęczmienia, 0,51 ha truskawek pod osłonami oraz 6,95 ha rzepaku. Na podstawie tej kontroli uznano zaś, że budynek gospodarczy o tak dużej powierzchni użytkowej i przeznaczeniu nie jest uzasadniony ekonomicznie do wskazanej struktury zasiewów i upraw. Podniesiono także, że wartość wykonanych prac przekracza średnie ceny rynkowe. Przy czym podkreślono, że przedstawione na etapie rozpatrywania wniosku o pomoc finansową dokumenty (kosztorysy) mają charakter przewidywania, planowania prowadzącego jedynie do ustalenia wysokości kwoty pomocy, jednakże potwierdzenie prawidłowo poniesionych kosztów odbywa się na etapie obsługi wniosku o płatność, czego konsekwencją jest odmowa wypłaty pomocy.

Po otrzymaniu przedmiotowego pisma powód pismem z dnia 10 marca 2011 r. wniósł o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Prezesa ARiMR. Powód ponownie wskazał, że zakres rzeczowo – finansowy operacji był znany przed podpisaniem umowy i nie był kwestionowany, a inwestycja została przeprowadzona zgodnie z tym zakresem.

Pismem z dnia 29 kwietnia 2011 r. ustosunkowując się do pisma o ponowne rozpatrzenie sprawy, poinformowano powoda, że wnioski o płatność zostały przywrócone do rozpatrzenia przez Biuro Wsparcia Inwestycyjnego (...) Oddziału (...).

Pismem z dnia 16 maja 2011 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 117.780,60 zł tytułem drugiej transzy objętej umową w terminie 14 dni od doręczenia wezwania.

W odpowiedzi na to wezwaniem pozwana pismem z dnia 02 czerwca 2011 r. poinformowała powoda, że z uwagi na odwołanie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy wnioski o płatność podlega procedowaniu.

Pismami z dnia 22 czerwca 2011 r. poinformowano powoda, że z uwagi na konieczność uzyskania dodatkowej dokumentacji wydłużony się czas rozpatrzenia jego wniosków o płatność.

Pismem z dnia 29 lipca 2011 r. odwołując się do przeprowadzonej kontroli wezwano pełnomocnika powoda do uzupełnienia wniosku o płatność złożonego w dniu 16 grudnia 2009 r. m.in. poprzez:

- wyjaśnienie różnic w obmiarach, gdyż są niezgodne z projektem – kotłownia 4,8 m², pomierzono 9,20 m²; pralnia 4,20 m², pomierzono 6,34 m²; korytarz 7,50 m², pomierzono 13,80 m², łazienka 6,90 m², pomierzono 7,46 m²;

- wyjaśnienie różnic między deklarowanymi, a stwierdzonymi uprawami – na działce (...) o powierzchni 0,5 ha deklarowano uprawę jęczmienia, natomiast stwierdzono pszenicę na powierzchni 0,45 ha; na działce (...) o powierzchni 0,9 ha deklarowano uprawę 0,5 ha truskawek pod osłonami, natomiast stwierdzono uprawę truskawek pod agrowłókniną na działce (...) na powierzchni 0,44 ha; na działce (...) o powierzchni 7,2598 ha deklarowano uprawę 6,99 ha rzepaku, natomiast stwierdzono pszenicę na powierzchni 6,92 ha;

- wyjaśnienia różnic między pracami deklarowanymi w kosztorysie inwestorskim budynku, a stanem faktycznym – poz. 26 d.3 – 28 d.3 – posadzki cementowe na parterze – 40 m², stwierdzono 50,7 m²; poz. 31 d.4 – otwory na drzwi – 4 szt., stwierdzono 3 szt. zewnętrzne i 4 szt. wewnętrzne; poz. 35 d.4 – tynki wewnętrzne na parterze – 98,2 m², stwierdzono ok. 50 m²; poz. 40 d.5 – schody żelbetowe – 3,91 m², stwierdzono schody drewniane 4,09 m²; poz. 43 d.6

i 44 d.6 – posadzki cementowe na piętrze – 66,2 m², stwierdzono 112,8 m², poz. 46 d.7 – otwory na okna na piętrze – 2 szt., stwierdzono szt. 8; poz. 58 d.8 – pokrycie dachu dachówką betonową, stwierdzono dachówkę ceramiczną; poz. 59 d.8 – rynny dachowe – 34 m, stwierdzono 32 m; poz. 60 d.8 – rury spustowe -15,2 m, stwierdzono 20,9 m; poz. 62 d.9 – montaż okien – 6,63 m², stwierdzono 8,19 m²; poz. 63 d.9 – podokienniki wewnętrzne drewniane – 16 szt., stwierdzono 11 szt. z płytek i 3 szt. drewniane; poz. 65 d.9 – skrzydła drzwiowe – 13,44 m², stwierdzono 6,72 m²; zobowiązano także powoda do dostarczenia kosztorysu powykonawczego, wskazując, iż kosztorys uproszczony należy wykonać w oparciu o wymagania rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno – przestrzennym;

- wyjaśnienie różnicy i dostarczenie kosztorysu powykonawczego, gdyż w kosztorysie inwestorskim deklarowano utwardzenie powierzchni kostką betonową wraz z krawężnikami – 182 m, natomiast utwardzenie wykonano kostką granitową i nie stwierdzono krawężników;

- uzasadnienie wykonania budynku gospodarczego o powierzchni niezgodnej z zawartą umową oraz przedłożenie dokumentów potwierdzających wprowadzone zmiany;

- wykazanie konieczności wykonania budynku gospodarczego o powierzchni całkowitej 163,5 m² z pomieszczeniami służącymi do obróbki, magazynowania i przechowywania produktów z gospodarstwa rolnego w stosunku do prowadzonej produkcji rolnej stwierdzonej podczas kontroli, a w szczególności: uzasadnienie ekonomiczno – techniczne wykorzystania powyższych pomieszczeń służących do magazynowania słomy oraz ziarna w odniesieniu do prowadzonej produkcji zbóż; uzasadnienie ekonomiczno – techniczne wykorzystania powyższych pomieszczeń służących do obróbki i magazynowania truskawek w odniesieniu do prowadzonej ich produkcji.

Pismem z dnia 01 sierpnia 2011 r., które wpłynęło w dniu 02 sierpnia 2011 r., powód wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania kwoty 270.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia: 1 maja 2010 r. od kwoty 152.219,40 zł; 1 sierpnia 2010 r. od kwoty 117.780,60 zł.

Pismem z dnia 03 sierpnia 2011 r. poinformowano pełnomocnika powoda, że z uwagi na wezwanie wystosowane w piśmie z dnia 29 lipca 2011 r. wezwanie o zapłatę jest przedwczesne.

W dniu 25 sierpnia 2011 r. powód złożył w (...) Oddziale (...) pozwanej dwa kosztorysy powykonawcze, informację o różnicach i załącznik do kosztorysów. W piśmie oznaczonym jako informacja o różnicach pomiędzy kosztorysem inwestorskim, a powykonawczym sporządzonym przez M. S. (zastępca dyrektora ds. budowy – (...) Spółka jawna) stwierdzono, że w trakcie realizacji budowy drogi i palcu manewrowego inwestor zmienił nawierzchnię z kostki brukowej betonowej szarej na kostkę granitową rzędową 15/17 i klinkier drogowy. Z uwagi na fakt, że kostka granitowa nie wymaga zamknięcia powierzchni krawężnikiem jego zabudowanie pozostało zbyt wysokie. W piśmie tym zaznaczono, że wbudowany granit jest materiałem droższym, naturalnym, ekologicznym, zdecydowanie trwalszym od kostki betonowej, a jego zastosowanie wpływa pozytywnie na zachowanie unikatowych walorów estetycznych i przyrodniczych obszaru wsi B. oraz otuliny P. Z. Z kolei w załączniku do kosztorysu sporządzonego przez HOF Firma (...) wyjaśniono, że:

- w poz. 26.d.3 – 28.d.3 kosztorysu jest 40 m² – powinno być 50,5 m² – błąd kosztorysanta;

- w poz. 31.d.4 kosztorysu policzono otwory w ścianach nośnych w ilości 7 sztuk – powinno – być 4 sztuki – błąd kosztorysanta;

- w poz. 35.d.4 kosztorysu jest 98,2 m² – powinno być 50 m² – błąd kosztorysanta;

- w poz. 40.d.5 kosztorysu uwzględniono schody żelbetowe – powinny być drewniane – zmiana koncepcji wykonania;

- w poz. 43.d.6 i 44.d.6 kosztorysu posadzki cementowe na piętrze liczone były jako metry użytkowe od wysokości 1,9 – tak jak przyjął architekt;
- w poz. 46.d.7 kosztorysu ujęto otwory na okna w ścianach murowanych w ilości 2 sztuki, ponieważ pozostałe 6 otworów okiennych znajduje się w konstrukcji dachu;
- w poz. 58.d.8 kosztorysu uwzględniona jest dachówka betonowa – powinna być dachówka ceramiczna – błąd kosztorysanta;
- w poz. 59.d.8 kosztorysu rynien dachowych jest 34 metry;
- w poz. 60.d.8 kosztorysu rur spustowych jest 20,5 metra bieżącego;
- w poz. 62.d.9 kosztorysu – wystąpił błąd kosztorysanta w zwymiarowaniu okien – zamiast 6,63 zostało wpisane 8,19;
- w poz. 63.d.9 kosztorysu powinny być ujęte 11 sztuk podokienników wewnętrznych z płytki i 3 sztuki drewnianych – błąd kosztorysanta;
- w poz. 65.d.9 kosztorysu dotyczącej skrzydeł drzwiowych – jest 13,44 – powinno być 6,72 – błąd kosztorysanta.

Odpowiedź na wezwanie o uzupełnienie braków i złożenie wyjaśnień pełnomocnik powoda złożył w piśmie z dnia 25 sierpnia 2011 r. W piśmie tym wskazano, że zmiany struktur upraw są naturalnymi konsekwencjami pracy gospodarstwa w ramach płodozmianu oraz zmian struktury upraw wywołanymi niezależnymi od rolników czynnikami tzw. siły wyższej (np. przymrozki wiosenne czy wymoknięcia). Wyjaśniono też, że stosowanie agrowłókniny jest technologią pod osłonami. Zaznaczono, iż w gospodarstwie po wykonaniu inwestycji została przeprowadzona kontrola Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz kontrola powykonawcza projektanta, którzy stwierdzili wykonanie prac zgodnie z projektem z wystąpieniem drobnych nieistotnych zmian, do których powód był zgodnie z zawartą umową upoważniony bez konieczności uzyskania zgody Agencji. Stwierdzono w związku z wprowadzonymi nieistotnymi zmianami w wykonaniu projektu budowlanego, a także na skutek omyłek kosztorysantów zostały przygotowane kosztorysy powykonawcze. Podkreślono również, że rzeczywiste obmiary wykonanych prac określone zostały w kosztorysach powykonawczych. Rozbieżności w danych wskazanych w piśmie z dnia 29 lipca 2011 r. wynikają natomiast z błędów pracowników Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P.. Nadto, podkreślono, że wprowadzone nieistotne zmiany, nie wymagały zmiany dokumentacji budowlanej i udzielonego pozwolenia na budowę. Zmiany te nie zmieniły też celu projektu. Zaznaczono także, że aktualnie nie uległ zmianie profil pracy w gospodarstwie z okresu złożenia wniosku i zawarcia umowy o dofinansowanie, a jedynie gospodarstwo zostało powiększone. Do pisma załączono protokół z kontroli Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w P., oświadczenie projektanta co do zgodności realizacji inwestycji projektem oraz kosztorysy powykonawcze wraz z analogicznym załącznikiem jaki został przez powoda złożony w dniu 25 sierpnia 2011 r.

W załączonym do pisma powoda oświadczeniu projektant stwierdził, że budynek gospodarczy z wbudowanym garażem został wykonany zgodnie z projektem budowlanym, a pewne drobne zmiany w położeniu ścianek działowych wewnątrz budynku są zmianami nieistotnymi. Projektant zaznaczył, że ilość drzwi i okien jest zgodna z projektem – zamiany dokonano kosztem okien na piętrze. Wskazał, iż powierzchnia użytkowa na piętrze została pomierzona zgodnie z zasadami, tj. do wysokości 1,9 m od posadzki wwyż i jest wykonana zgodnie z projektem. Stwierdził także, że:

- w projekcie budowlanym omyłkowo wpisano powierzchnie użytkowe kotłowni i pralni (4,8 m² i 4,2 m²) – obecnie wynoszą one odpowiednio 9,2 m² i 6,34 m²;
- powierzchnia klatki schodowej zgodnie z zasadami została wliczona jako 1/2 do powierzchni korytarza, a 1/2 do pomieszczeń użytkowych na piętrze;

- zmiana powierzchni łazienki z 6,8 m² na 7,46 m² wynika z przesunięcia komina wewnętrznego;
- ilość okien oraz drzwi zgodna z projektem – zmieniono kształt okien na piętrze (8 sztuk);
- nieistotna zmiana dachówki z betonowej na ceramiczną;
- nieistotna zmiana konstrukcji schodów z betonowych na drewniane.

Pismem z dnia 30 sierpnia 2011 r. po raz kolejny wezwano powoda o uzupełnienie wniosku o płatność z dnia 16 grudnia 2009 r. W piśmie tym zwrócono się o wyjaśnienie tych samych kwestii co w piśmie z dnia 29 lipca 2011 r. Nadto wskazano, że wyjaśnienia firmy (...) są nie wystarczające, a tym samym zwrócono się o szczegółowe uzasadnienie zmian i dostarczenie kosztorysu powykonawczego.

Również pismem z dnia 30 sierpnia 2011 r. wezwano powoda do uzupełnienia wniosku o płatność złożonego w dniu 17 marca 2010 r. poprzez dostarczenie kosztorysu powykonawczego (budowa drogi i placu manewrowego) podpisanego przez wykonawcę i inwestora.

Uzupełniony o podpisy kosztorys powykonawczy powód złożył w dniu 29 września 2011 r.

W międzyczasie przy piśmie z dnia 08 września 2011 r. przekazano (...) Ośrodkowi (...) dokumentację związaną ze sprawą powoda.

W związku ze zleceniem od pozwanego we wrześniu 2011 r. przez pracowników (...) Ośrodka (...) zostały sporządzone:

- opinia dotycząca zasadności budowy budynku gospodarczego z przeznaczeniem na sortownię truskawek oraz magazynu słomy do ściółkowania upraw;
- dokument stanowiący weryfikację kosztorysów inwestorskich.

W pierwszym ze wskazanych dokumentów stwierdzono, że uzasadnione jest posiadanie pomieszczenia do precyzyjnego sortowania i pakowania świeżych owoców – truskawek w klasie ekstra, a pomieszczenie w budynku gospodarczym (kuchnia o pow. 13,5 m²) może spełniać te warunki. Pozostałe zaś pomieszczenia zapewniają konieczne warunki socjalno – sanitarne dla osób pracujących przy zbiorze truskawek. Zaznaczono także, że uzasadnione jest zadaszony magazynowanie słomy do ściółkowania. Ten warunek spełnia istniejąca wiata dobudowana do budynku gospodarczego.

Z kolei w drugim ze wskazanych dokumentów odnosząc się do poszczególnych pozycji kosztorysu inwestorskiego na wybudowanie budynku gospodarczego stwierdzono:

- kosztorys zawiera wymieszane koszty kwalifikowane i niekwalifikowane – garaż; kosztorys po korekcie liczę wraz z garażem, aby uwzględnić koszty niekwalifikowane mnożnikiem proporcji powierzchni użytkowych;
- pozycja 1 – obmiar niezgodny z dokumentacją – skorygowałem;
- pozycja 3 – policzono usuwanie humusu na głębokości 40 cm bez uzasadnienia – skorygowałem do grubości 20 cm;
- pozycja 4 – nie zawiera wyliczenia w obmiarze; obmiar wykonano ponownie; projekt techniczny nie zawiera rzutu fundamentów i przekroju budynku; założyłem ławy 0,6*0,8 m pod ściany nośne i 0,4*0,5 pod ścianki działowe;
- pozycja 6 – policzono wywóz ziemi tak jakby koparka odkładała na okład; w praktyce podczas wykopów bez odkładów wywozi się grunt – nie korygowałem;
- fundamenty – brak wyliczenia w obmiarze; wykonuję nowy obmiar;

- pozycja 14 – brak wyliczenia ilości; dokonałem obmiaru ścian betonowych;
- pozycja 16, 17, 18, 19 – jak wyżej;
- posadzki – wykonuję ponowny obmiar robót;
- pozycja 17 – policzono nałożenie trzech warstw powłoki bitumicznej; wystarczy jedna; przy przesadnie grubej powłoce uznałem podwójną warstwę;
- pozycja 20 przyjęto płyty styropianowe grubości 17 cm z zbyt dużym obmiarze skorygowałem obmiar;
- ściany parter – brak wyliczenia skąd przyjęto murów 37,5 m – wykonuję nowy obmiar; brak jest przekroju; zakładam wysokość 2,5 m;
- pozycja 33 brak wyliczenia powierzchni ścianek – wykonuję nowy obmiar;
- pozycja 37 w opisie przyjęto wykonanie wieńcy żelbetonowych natomiast tablica jest od wykonania belek żelbetonowych; przy belkach występuje szalowanie przy wieńcach nie; koryguję tę pozycję;
- pozycja 45 – brak pełnej dokumentacji technicznej; zakładam, że wysokość ścianki pod dachem wynosi 30 cm a szczyt jest wysoki 2 metry;
- pozycja 26 do 49 – z powodu braku dokumentacji nie mam możliwości weryfikacji obmiaru; zakładam obmiar podobnie jak wnioskodawca,
- pozycja 50 z powodu braku dokumentacji nie mam możliwości weryfikacji obmiaru; zakładam obmiar domyślny – wynik podobnie jak wnioskodawcy;
- pozycja 57 przybicie kontrłat policzono identycznie jak łat; kontrłat jest trzykrotnie mniej niż łat; skorygowałem pozycję 56;
- pozycja 58 błędna norma zużycia dachówek Braas;
- pozycja 64, 65, 66 – pozycje liczenia skrzydeł drzwiowych; liczenie jest z cenami jednostkowymi drzwi niezrozumiałe; koryguję do jednej pozycji;
- dział garaż został uwzględniony wcześniej w kosztorysie – skreśliam ten dział. Mając powyższe na uwadze stwierdzono, że korygowany kosztorys wyliczono na wartość 293.650,60 zł, w tym garaż jako koszty niekwalifikowane na kwotę 39.951,56 zł. Wskazano, iż powierzchnia użytkowa poddasza jest mniejsza niż parteru. Uznano zatem, że po korekcie kosztorys ma wartość 238.032,66 zł dla całości budynku. Zaznaczając, że powierzchnia użytkowa całości według opisu do projektu wynosi 164,4 m², w tym garaż zajmuje 58,2 m². Powierzchnia użytkowa budynku bez garażu według decyzji o pozwoleniu na użytkowanie wynosi 106,2 m². Tym samym przyjęto, że koszty niekwalifikowane stanowią 58,2 /164,4 = 35,40 % kosztów, a koszty kwalifikowane 64,60 % kosztów. Przy takich założeniach dało to sporządzającemu kwotę 153.769,10 zł (238.032,66*0,6460) kosztów kwalifikowanych.

Odnosząc się natomiast kosztorysu inwestorskiego na utwardzenie terenu w pobliżu budynku gospodarczego stwierdzono:

- stawka robocizny kosztorysowej 10,00 zł /r-g – jest stawką zaniżoną;
- kosztorys nie zawiera wyliczenia w przedmiarze; brak jest też zwymiarowania robót drogowych na mapce w taki sposób, aby można było wykonać nowy obmiar robót; obmiar koryguję do poziomu stwierdzonego na podstawie wykonanych pomiarów czyli 602 m²;

- niezrozumiałym jest dlaczego warstw odsączających i stabilizujących jest 775,010 m², a utwardzonego terenu 589,817 m²;

- pozycja 1 dotyczy innych robót; koryguję podstawę wyceny;

- pozycja 3 zawiera ręczne zagęszczenie podłoża; obecnie na dużych powierzchniach dróg nie zagęszcza się ręcznie tylko mechanicznie podbudowy po nawierzchnie utwardzone; koryguję tę pozycję;

- pozycja 4 – zagęszczenie ręczne warstwy odsączającej, ale w pozycji następnej – pogrubienie o jeden centymetr jest już zagęszczenie mechaniczne; koryguję zagęszczenie do zagęszczenia mechanicznego warstwy odsączającej;

- pozycja 8, 9, 10 dotyczące krawężników usuwam z uwagi na to, że nie wykonano krawężników;

- pozycja 11,12 zawierają podbudowy uwzględnione wcześniej w obmiarze; pomijam te pozycje. Przyjęto, że po korekcie kosztorys ma wartość 106.441,27 zł dla całości wykonanego utwardzenia.

W uwagach do kosztorysu powykonawczego na utwardzenie terenu wskazano, iż posiada on wszystkie wady kosztorysu inwestorskiego; dodatkowo zastosowano pompę dużej wydajności, która pompuje bez przerwy przez dwa tygodnie; stwierdzono, że jest to czynność nieuzasadniona technologicznie; dodatkowo zmieniono utwardzenie z betonowej kostki brukowej na utwardzenie z kamienia łamanego o wymiarach 16*20 cm, co jest znacznie droższym sposobem utwardzenia terenu i w ocenie sporządzającego wymagało aneksu do umowy. Przyjęto, że jako kosztorys powykonawczy należy traktować kosztorys na kwotę 106.441,27 zł. Przy czym zaznaczono, że kosztorys ten wykonano w oparciu o rzeczywiście wykonane utwardzenie i dlatego też jest on również kosztorysem powykonawczym.

Z kolei w uwagach do kosztorysu powykonawczego na wykonanie budynku gospodarczego wskazano, że także on podobnie jak kosztorys inwestorski zawiera wymieszane koszty kwalifikowane i niekwalifikowane – garaż. Kosztorys po korekcie policzono zatem wraz z garażem, aby uwzględnić koszty niekwalifikowane mnożnikiem proporcji powierzchni użytkowych. Zaznaczono, że uwagi odnośnie kosztorysu inwestorskiego są identyczne z uwagami do kosztorysu powykonawczego. Tym samym wykonano nowy kosztorys, jako kosztorys po korekcie, który uwzględnia poziom cen przyjęty przez inwestora. Przyjęto, że za kosztorys powykonawczy po korekcie należy uważać wykonany kosztorys inwestorski. W uwagach podsumowujących stwierdzono, że wykonane kosztorysy zarówno inwestorskie przed zawarciem umowy, jak i powykonawcze wykonane po realizacji inwestycji w sposób istotny odbiegają od sztuki wykonywania kosztorysów. Dokumentacja techniczna dołączona do wniosku nie pozwala na prawidłowe wykonanie kosztorysów powykonawczych. W sposób przybliżony, jako kosztorysy powykonawcze w opinii sporządzającego należy zatem traktować dołączone kosztorysy po korekcie na wykonanie budynku gospodarczego i utwardzenia terenu.

Dowód: potwierdzenie złożenia wniosku o płatność w dniu 17 marca 2010 r. (k. 61), raport z czynności kontrolnych z dnia 4 maja 2010 r. (k. 62), lista kontrolna do raportu z czynności kontrolnych (k. 63 – 64), raport z czynności kontrolnych z dnia 30 czerwca 2010 r. (k. 65 – 66), lista elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu (k. 67 – 68), raport z czynności kontrolnych z dnia 27 maja 2010 r. (k. 69 – 70), lista elementów do sprawdzenia podczas kontroli na miejscu (k. 71 – 72), pismo z dnia 17 lutego 2011 r. (k. 74 – 75), pismo z dnia 22 czerwca 2011 r. (k. 78), pismo z dnia 2 czerwca 2011 r. (k. 76), przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 16 maja 2011 r. (k. 79), wezwanie do zapłaty z dnia 1 sierpnia 2011 r. (k. 80), dokumenty znajdujące się w teczce – płatność pośrednia – w załączeniu do akt sprawy; dokumenty znajdujące się w teczce – płatność ostateczna – w załączeniu do akt sprawy; dokumenty znajdujące się w teczce – dokumenty wspólne – w załączeniu do akt sprawy; dokumenty znajdujące się w teczce – opinia – w załączeniu do akt sprawy;

W trakcie rozpatrywania wniosków powoda o płatność doszło do spotkania w siedzibie (...) Oddziału (...) pozwanej. Na spotkaniu tym zaproponowano powodowi, że zostanie mu wypłacona połowa kwoty pomocy, jeśli zrzeknie się pozostałej kwoty.

Dowód: zeznania powoda P. B. (protokół z rozprawy z dnia 13 czerwca 2013 r. – k. 159 – 161 – nagranie k. 163; protokół z rozprawy z dnia 25 października 2016 r. – k. 590 – 592 – nagranie – k. 594), zeznania świadka A. B. (protokół z rozprawy z dnia 22 października 2015 r. – k. 429 – 432 – nagranie k. 434)

Już po wniesienie powództwa przez powoda, a jeszcze przed doręczeniem pozwanej jego odpisu, co nastąpiło 12 grudnia 2011 r., w dwóch pismach z dnia 30 listopada 2011 r. znak (...) - (...) - (...) Oddział (...) pozwanej nawiązując do wniosków o płatność złożonych w dniu 16 grudnia 2009 r. i w dniu 17 marca 2010 r. poinformował pełnomocnika powoda o przyznaniu odpowiednio kwoty 92.261,40 zł i kwoty 63.864,60 zł.

Odnosząc się do wniosku o wypłatę kwoty 152.219,40 zł wskazano, że kwota ta na podstawie § 9 pkt 1, 2 i 4 umowy została pomniejszona o 59.958 zł poprzez dokonanie korekty kosztów przedstawionych do finansowania w częściach faktur nr (...). (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...). Podkreślono, że powodem redukcji kwot ze wskazanych faktur jest wystawienie wspólnego protokołu odbioru robót i brak możliwości wyodrębnienia poszczególnych pozycji. Podstawą do zakwestionowania części kwoty pomocy do wypłaty było zaś zaliczenie do kosztów kwalifikowalnych pozycji z kosztorysu powykonawczego dotyczących garażu. Zaznaczono, iż w kosztorysie powykonawczym uznano za koszt kwalifikowany całość pozycji nr 1. Roboty ziemne, 2. Fundamenty, 4. Częściowo ściany, 5. Całość stropu parteru, konstrukcje, 8. Konstrukcje dachu i stropodach, tymczasem pozycje te dotyczą zarówno wykonania budynku gospodarczego jak i garażu. W związku z błędnie przyjętymi założeniami rozdzielenia kosztów kwalifikowanych i niekwalifikowanych przyjęto zatem proporcjonalne rozliczenie powierzchni budynku gospodarczego do powierzchni garażu. Uwzględniając, iż powierzchnia użytkowa według opisu projektu wynosi 164,4 m⁽²⁾, w tym garaż 58,2 m⁽²⁾ uznano, że koszty niekwalifikowane stanowią 35,40 % (58,2/164,40) kosztów, natomiast koszty kwalifikowane wynoszą 64,60 % kosztów. Podkreślono także, że umniejszenie nastąpiło w wyniku skorygowania kosztorysu inwestorskiego i powykonawczego poprzez kosztorysanta. W oparciu o opinię dokonano weryfikacji kosztorysu powykonawczego wprowadzając zmiany w zakresie pozycji:

1. Roboty ziemne – zwiększono wartość do 3.885,72 zł;
2. Fundamenty – zwiększono wartość do 39.392,46 zł;
3. Posadzki parter – zwiększono wartość do 31.126,54 zł;
4. Ściany parter – zwiększono wartość do 54.823,37 zł;
5. Strop parteru, konstrukcja – zmniejszono wartość do 29.645,47 zł;
6. Posadzki piętro – zwiększono wartość do 12.435,07 zł;
7. Ściany piętro – zmniejszono wartość do 14.082,14 zł;
8. Konstrukcja dachu, stropodachu – zmniejszono wartość do 60.456,81 zł;
9. Stolarka okienna – zwiększono wartość do 42.164,68 zł;
10. Garaż – pominięto ze względu na ujęcie kosztów w powyższych pozycjach, a dodano – Roboty pominięte (wieloprzewodowe kominy wolnostojące z cegieł – wartość 2.395,69 zł. Przyjęto, że po korekcie wartość całego budynku gospodarczego wynosi 238.032,66 zł z czego koszty kwalifikowane wynoszą 153.769,10 zł (238.032,66 x 0,6460). Jednocześnie stwierdzono, że kosztorysy dostarczone przez powoda odbiegają od sztuki sporządzania kosztorysów. Nadto wskazano, że z uwagi na skomplikowany charakter sprawy odstąpiono od zastosowania sankcji opisanej w § 9 pkt 9 umowy.

Także w piśmie odnoszącym się do wniosku o wypłatę kwoty 117.780,60 zł wskazano, że kwota ta na podstawie § 9 pkt 1, 2 i 4 umowy została umniejszona o kwotę 53.916 zł poprzez pomniejszenie kosztów z faktury nr (...).

Wskazano, iż pomniejszenie nastąpiło w wyniku skorygowania kosztorysu inwestorskiego i powykonawczego poprzez kosztorysanta. I tak na podstawie skorygowanego kosztorysu opracowanego na podstawie nowych obmiarów, a także uwzględniającego wykonanie placu manewrowego z materiału zastępczego, tj. zamiast kostki brukowej, kostki kamiennej z brukowca łamanego na podbudowie z zaprawy cementowo – piaskowej zaakceptowano następujące wartości dla poszczególnych pozycji kosztorysu:

Dla pozycji 1. Roboty pomiarowe przy powierzchniowych robotach ziemnych – wartość zwiększono do 97,03 zł;

Dla pozycji 2. Roboty ziemne wykonywane koparkami przedsiębiornymi – przyjęto roboty ziemne koparkami o pojemności łyżki 0,60 m³ na odległość 1 km zgodnie z kosztorysem inwestorskim, nie uwzględniono zmiany wprowadzonej w kosztorysie powykonawczym z uwagi na brak zasadności przy tak dużej powierzchni placu – pomniejszono wartość do 6.702,07 zł;

Dla pozycji 3 – 4. Nie uwzględniono wartości wskazanej w poz. 3 i 4 kosztorysu powykonawczego tj. zainstalowanie pompy do pompowania wody z wykopu i pompowanie wody z wykopu, równych wartością 15,55 zł i 30.055,20 zł z uwagi na brak uzasadnienia technologicznego stosowania pompy o dużej wydajności przez okres 2 tygodni;

Dla pozycji 5 – 8. Z uwagi na dużą powierzchnię wykonanych robót nie jest zasadne ręczne zagęszczenie podłoża, dlatego zastąpiono mechanicznym profilowaniem i zagęszczeniem podłoża pod warstwy konstrukcyjne o powierzchni 602 m². Dokonano korekty kolejnych pozycji kosztorysu powykonawczego do wartości 11.155,06 zł;

Dla pozycji 9 – 10. Podbudowa betonowa bez dylatacji – zwiększono wartość do 21.154,28 zł, natomiast podbudowa betonowa bez dylatacji – za każdy dalszy 1 cm – zredukowano krotność z 13 do 3 oraz do wartości 5.104,96 zł;

Dla pozycji 11 – 12. Nawierzchnie z brukowca z kamienia łamanego i posadzkę z klinkieru drogowego zastąpiono nawierzchnią z kostki rzędowej o wysokości 16 cm na podsypce cementowo – piaskowej – zredukowano do wartości 85.634,50 zł. Mając to na uwadze podkreślono, że przy zastosowaniu poprawnych obmiarów i dokonanych korekt wartość wykonania placu manewrowego wynosi 129.847,90 zł, w tym VAT 23.406,63 zł. Tym samym wartość kosztów kwalifikowanych wyniosła 106.441,27 zł. Również w tym piśmie stwierdzono, że kosztorysy dostarczone przez powoda odbiegają od sztuki sporządzania kosztorysów, a także wskazano, że z uwagi na skomplikowany charakter sprawy odstąpiono od zastosowania sankcji opisanej w § 9 pkt 9 umowy.

W obu pismach z dnia 30 listopada 2011 r. pouczone o prawie złożenia prośby do Prezesa ARiMR o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Dowód: pisma z dnia 30 listopada 2011 r. (k. 391 – 393 i k. 394 – 396)

W dniu 21 listopada 2011 r. pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 92.261,40 zł oraz kwotę 63.864,60 zł. Łącznie zatem pozwana przelała na rachunek powoda kwotę 156.126 zł.

Okoliczność bezsporna, a nadto dowód: wydruki potwierdzenia przelewu (k. 371 i k. 372)

W piśmie z dnia 09 marca 2012 r. Departament Działań Inwestycyjnych, Wydział Odwołań pozwanej poinformowała pełnomocnika powoda o negatywnym rozpatrzeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Odwołując się do wcześniej prowadzonej korespondencji pozwana zaznaczyła, że ponowna analiza dokumentów zgromadzonych w sprawie wykazała, że w przedstawionym do wniosku o przyznanie pomocy kosztorysie inwestorskim brakuje wyliczenia przedmiarów części robót budowlanych. Niezbędna zatem okazała się korekta części przedmiarów, podstaw wyceny kosztorysowej, technologii wykonania robót budowlanych, normatywów zużycia materiałów budowlanych oraz wyliczenia wartości kosztorysowej robót budowlanych dla budynku gospodarczego. Pozwana zaznaczyła, że przykładowo pozycję kosztorysową pokrycia dachówką Braas KNR 2-02 0504-04 wykonano na podstawie błędnych wskaźników zużycia materiałowego (dachówka Braas jest kilkukrotnie większa powierzchniowo od dachówki karpíówki ceramicznej i na jeden m⁽²⁾ dachu zużycie wynosi 10 szt., podczas gdy dachówki karpíówki 49,2 szt.), co przy

dotatkowo występującej różnicy ceny dachówek, dało koszt jednostkowy wykonania pokrycia dachowego na poziomie 265,14 zł/m⁽²⁾, podczas gdy według wskaźników z bazy Bistyp BCI.2.7.5.002 cena jednostkowa wykonania pokrycia dachowego wynosi ok. 55,60 zł/m⁽²⁾. Kosztorys wykonania całości budynku gospodarczego o powierzchni 164,4 m⁽²⁾ skorygowany został do wartości 238.032,66 zł. Wydzielenia kosztów kwalifikujących się do pomocy dokonano na podstawie przelicznika powierzchni użytkowej służącej celom operacji, do całkowitej powierzchni użytkowej budynku, tj. łącznie z niekwalifikowanym garażem. Taki sposób wydzielenia kosztów kwalifikowanych z całości kosztów wykonania robót jest zaś dopuszczalny i możliwość taką potwierdzając zapisy instrukcji dla wnioskodawców. Kwalifikowany koszt budynku gospodarczego jak podkreśliła pozwana określony została zatem na kwotę 153.769,10 zł. Koszt jednostkowy powierzchni użytkowej wynosi więc ok. 1.448 zł/m⁽²⁾ co jest wartością rynkową i poprawną. Określony na etapie wniosku o przyznanie pomocy koszt jednostkowy budowy budynku gospodarczego był zawyżony i nieuzasadniony (około 2.400 zł/m⁽²⁾). Odwołując się do przepisów rozporządzenia Komisji (UE) nr 65/2011 z dnia 27 stycznia 2011 r. pozwana podniosła, że co do zasady płatność oblicza się na podstawie tego, co uznano za kwalifikowane podczas kontroli administracyjnej, kontroli na miejscu i kontroli ex post. W trakcie weryfikacji wniosków o płatność brane są pod uwagę dokumenty zgromadzone w sprawie również na etapie wniosku o przyznanie pomocy (m.in. kosztorysy inwestorskie). Dokumenty te zostają poddane ponownej weryfikacji. Powołując się na załącznik do instrukcji wypełniania wniosków pozwana zaznaczyła, że w przypadku, gdy koszty kwalifikowane stanowią jedynie część kosztów wykonania robót budowlanych, podczas rozliczania zachodzi potrzeba udokumentowania wykonania całej roboty budowlanej, a nie jedynie do wielkości kwalifikowanych. Dla sprawnego rozliczenia wniosku o płatność należy zatem przedstawić przykładowo fakturę za całą robotę budowlaną i protokoły odbioru całej roboty, a nie jedynie fakturę za część odpowiadającą kosztom kwalifikowanym. Reasumując pozwana wskazała, że złożone przez powoda w ramach uzupełnienia dokumenty nie stanowią podstawy do pozytywnego rozpatrzenia wniosku, gdyż kosztorysant dokonał korekty kosztorysu inwestorskiego w zakresie budynku gospodarczego o całkowitej powierzchni 164 m⁽²⁾ w tym garażu, a następnie dokonał pomniejszenia proporcjonalnie w stosunku do całkowitej powierzchni tak, aby wyłonić część kosztów kwalifikowanych operacji. Powyższa metoda jak zaznaczyła pozwana pozwala na rozliczenie robót budowlanych procentem powierzchni użytkowej przeznaczonej wyłącznie do prowadzenia wspieranej działalności (106,2 m⁽²⁾ część gospodarcza) w stosunku do całego budynku gospodarczego o powierzchni 164,4 m⁽²⁾. Brak jest zaś możliwości wydzielenia i oddzielnego wybudowania części garażowej budynku gospodarczego, wybudowanego na wspólnym fundamencie, posiadającego wspólną elewację i przykrytego wspólnym dachem. W tych okolicznościach pozwana uznała, że Odział Regionalny dokonał poprawnej korekty kwoty pomocy w oparciu o wydaną opinie rzeczoznawcy oraz obowiązujące przepisy prawa i postanowienia umowy.

Z kolei w piśmie z dnia 19 marca 2012 r. Departament Działań Inwestycyjnych, Wydział Odwołań pozwanej informując pełnomocnika powoda o negatywnym rozpatrzeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, podniósł, że ponowna weryfikacja kosztów inwestorskich wykazała brak wyliczenia przedmiarów części robót budowlanych i niezbędna korekta części przedmiarów, podstaw wyceny kosztorysowej, technologii wykonania robót budowlanych, normatywów zużycia materiałów budowlanych oraz wyliczenia wartości kosztorysowej robót budowlanych w zakresie drogi dojazdowej oraz placu manewrowego. W przypadku kosztorysu na utwardzenie placu manewrowego stwierdzono również przypadkowość załączonego do kosztorysu przedmiaru oraz brak podstawy tego przedmiaru w projekcie budowlanym. Kosztorys na wykonanie drogi dojazdowej oraz placu manewrowego został zatem skorygowany do wartości 106.441,27 zł na całość robót budowlanych, tj. stanowiący koszt kwalifikowalny w ramach działania inwestycyjnego objętego PROW. Koszt jednostkowy utwardzenia terenu tak określony wynosi 176,81 zł/m⁽²⁾, co jest wartością rynkową i poprawną. Określony na etapie wniosku o przyznanie pomocy koszt jednostkowy utwardzenia był jak podkreśliła pozwana zawyżony i nieuzasadniony (około 326 zł/m⁽²⁾). W przedmiotowym piśmie zgadzając się z powodem, że zmiana materiału wykorzystywanego do budowy drogi dojazdowej oraz placu manewrowego nie jest istotnym odstępstwem od decyzji o pozwoleniu na budowę i zatwierdzonego projektu budowlanego, zaznaczono, że zmiana taka stanowi odstępstwo od kosztów wykonania nawierzchni. Przykładowo bowiem kostka granitowa kosztuje od 50 do 150 zł za m⁽²⁾, podczas gdy kostka betonowa od 34 do 62 za m⁽²⁾, przy jednocześnie niższym koszcie ułożenia kostki betonowej. Mając to na uwadze uznano, że Odział Regionalny

dokonał poprawnej korekty kwoty pomocy w oparciu o wydaną opinię rzeczoznawcy oraz obowiązujące przepisy prawa i postanowienia umowy.

Dowód: pismo pozwanej z dnia 9 marca 2012 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 143 – 150), pismo pozwanej z dnia 19 marca 2012 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 137 – 142)

Powód zdecydował się na zamianę kostki betonowej na granitową, gdyż zostało mu to zaproponowane przez osobę wykonującą u niego prace brukarsko – drogowe. Osoba ta miała bowiem możliwość pozyskania kostki granitowej taniej niż zwykle. Kostka ta jest zaś dużo trwalsza od betonowej.

Wszystkie zmiany jakich powód dokonał w trakcie realizacji operacji, o której mowa w zawartej przez strony umowie nie były zmianami istotnymi wymagającymi zgłoszenia odpowiednim organom administracyjnym z uwagi na zapisy ustawy – Prawo budowlane. Dokonanie przez powoda zmiany kostki brukowej na kamień znacząco zwiększyło czas użytkowania placu. Podobnie zmiana dachówki z cementowej na ceramiczną zwiększyła czas użytkowania pokrycia dachowego.

W budownictwie powszechnie spotykana jest niezgodność między kosztorysem inwestorskim, a powykonawczym, co związane jest na ogół z nieprzewidywalną zmianą cen, brakiem danego materiału, czy koniecznością dokonania zmian związanych ze sprzętem lub wyposażeniem.

Dowód: zeznania świadka K. S. (2) (protokół z rozprawy z dnia 3 września 2015 r. – k. 408 – 411), opinia biegłego w zakresie budownictwa inż. Z. M. z dnia 11 stycznia 2016 r. (k. 464 – 471)

Zasadą przy rozpatrywaniu przez pozwaną wniosków o pomoc jest weryfikowanie kosztorysów inwestorskich przed podjęciem ostatecznej decyzji co do podpisania umowy. Czynią to na ogół pracownicy pozwanej Agencji, którzy zajmują się kompletowaniem dokumentów w konkretnej sprawie. To te osoby merytorycznie weryfikują kosztorysy inwestorskie i to one decydują o potrzebie zasięgnięcia opinii profesjonalnego kosztorysanta. W przypadku kosztorysów inwestorskich złożonych przez powoda przed podpisaniem umowy były one weryfikowane przez pracowników pozwanej ARiMR.

W ocenie pracowników pozwanej zajmujących się weryfikacją wniosków o płatność zakres dokonanych przez powoda zmian w zakresie użytych materiałów nie wymagał uzyskania zgody Agencji. Wątpliwości budziła jedynie wysokość kosztów zrealizowanej inwestycji.

Dowód: zeznania świadka B. W. (protokół z rozprawy z dnia 12 września 2013 r. (k. 173 – 176 – nagranie k. 177; protokół z rozprawy z dnia 14 listopada 2013 r. – k. 184 – 186 – nagranie k. 194), zeznania świadka T. M. (protokół z rozprawy z dnia 14 listopada 2013 r. – k. 186 – 189 – nagranie k. 194), zeznania świadka M. R. (protokół z rozprawy z dnia 14 listopada 2013 r. – k. 189 – 193 – nagranie k. 194; protokół z rozprawy z dnia 20 lutego 2014 r. – k. 232 – 236 – nagranie k. 240), zeznania świadka L. M. (protokół z rozprawy z dnia 20 lutego 2014 r. – k. 236 – 239 – nagranie k. 240), zeznania świadka I. K. (protokół z rozprawy z dnia 16 czerwca 2015 r. – k. 376 – 378)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dokumentów, zeznań wskazanych świadków oraz zeznań powoda, a częściowo także w oparciu o opinię biegłego sądowego w zakresie budownictwa inż. Z. M..

Strony nie kwestionowały prawdziwości i autentyczności powołanych powyżej dokumentów, a Sąd nie znalazł podstaw, aby ich moc podważać z urzędu.

Zeznania świadków: B. W., T. M., L. M. i I. K. Sąd uznał za wiarygodne. Świadcowie ci będący pracownikami pozwanej opisali jak wygląda etap badania wniosku o pomoc, w tym weryfikowanie kosztorysów inwestorskich oraz jak wygląda badanie wniosków o płatność. Opisali także jakie czynności były podejmowane już na etapie badania wniosków powoda o wypłatę przyznanej pomocy. Przy czym trzeba podkreślić, że w tym zakresie Sąd dokonał ustaleń przede wszystkim na podstawie dokumentów – pism kierowanych do powoda i jego pełnomocników, a także odpowiedzi na te pisma składanych przez powoda i osoby, które go reprezentowały. Wskazani świadkowie przyznali, że ostatecznie

potwierdziło się, iż prowadzony przez powoda rodzaj i zakres upraw zgodny jest z tym do czego się on zobowiązał. Trzeba zaznaczyć, że świadek L. M. zajmująca się sprawą powoda na etapie rozpatrywania wniosków o płatność stwierdziła, iż zasadniczo nie było kwestionowane to, że powód w ramach zawartej umowy mógł wprowadzić zmiany, których dokonał, a tym samym odstąpić od projektu. Kwestionowana była natomiast wysokość kosztów zrealizowanej inwestycji. Co istotne z zeznań tego świadka wynika, iż przyjęty przed podpisaniem umowy koszt wybudowania budynku i utwardzenia terenu był za wysoki. Dlatego też wnioski o płatność były trudne do oceny, gdyż – jak przyznał świadek – została przecież zawarta umowa. Warto również odwołać się do zeznań świadka I. K., który przybliżył zasady dokonywania przez pracowników pozwanej oceny wniosków o płatność. Świadek ten będący Naczelnikiem Wydziału Autoryzacji zeznał: „Inwestycja budowlana jest oceniana w sposób kompleksowy, jeżeli byłaby to tylko zmiana polegająca na zastąpieniu kostki brukowej kostką granitową, to sądzę, że byłoby to uznane przez Agencję. Wtedy ważne byłoby to, że cel umowy został zrealizowany, tyle, że przy użyciu innego materiału budowlanego(...) Jeżeli ustalimy, że są jednak jakieś odstępstwa od zakresu rzeczowego, to w przypadku inwestycji budowlanej, jeżeli są to zmiany nieistotne z punktu widzenia prawa budowlanego, to akceptujemy takie zmiany. Zmiany istotne są to takie zmiany, gdzie beneficjent musi przygotować projekt zamienny i uzyskać zamienne pozwolenie na budowę. Zmianami istotnymi są także takie, które mają wpływ na osiągnięcie lub nie celu projektu. Pozostałe zmiany to zmiany nieistotne.”.

Także zeznania świadka M. R. Sąd uznał za wiarygodne, chociaż tylko w ograniczonym zakresie były one przydatne dla poczynienia w niniejszej sprawie ustaleń. Świadek ten opisał jakich czynności dokonywał na zlecenie pozwanej oraz na jakim etapie. Te okoliczności wynikały zaś z przedłożonej przez pozwaną dokumentacji. Świadek przyznał, że wykonał dwa kosztorysy – jeden dotyczący budynku, a drugi utwardzenia terenu. Oba zaś zostały sporządzone na podstawie kosztorysów inwestorskich. Świadek wskazał, że po weryfikacji kosztorysów inwestorskich przedłożonych przez powoda sporządził kosztorysy po korekcie, w tym, w zakresie dotyczącym budynku – rozliczenie procentowe powierzchni kwalifikowanej i niekwalifikowanej. Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, że w czterech teczkach i segregatorze przedłożonych przez pozwaną znajduje się wyłącznie dokument sporządzony przez świadka, a stanowiący weryfikację kosztorysów inwestorskich przedłożonych przez powoda. Treść tego dokumentu została szczegółowo opisana w stanie faktycznym. Pozwana nie przedłożyła natomiast samych kosztorysów po korekcie jakie miał sporządzić wskazany świadek. Co również istotne świadek przyznał, że kosztorysy sporządzane przez dwóch różnych kosztorysantów mogą się różnić w granicach 5 % przy wycenie szczegółowej. Zeznał też, że nie stwierdził niezgodności wymiarów z projektem.

Nieprzydatne dla poczynienia ustaleń okazały się zeznania świadka P. Ł.. Świadek ten będący dyrektorem (...) Oddziału (...) pozwanej nie posiadał bowiem wiedzy co do istotnych dla sprawy okoliczności. Świadek jedynie przyznał, że na etapie rozpatrywania wniosków o płatność w jego biurze doszło raz do spotkania z udziałem powoda i jego pełnomocnika. Nie był jednak w stanie opisać szczegółów dotyczących tego spotkania.

Także zeznania J. S. i A. R. okazały się nieprzydatne dla dokonania ustaleń w niniejszej sprawie. Również bowiem ci świadkowie nie posiadali wiedzy co do okoliczności mających znaczenie dla jej rozstrzygnięcia.

Również zeznania świadków A. K. i K. W. ostatecznie okazały się nieprzydatne na poczynienia w niniejszej sprawie ustaleń. Świadców ci będący pracownikami Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego nie pamiętali bowiem szczegółowo kontroli przeprowadzonej u powoda. Wprawdzie wyjaśnili oni, iż zmiany materiałowe, a także zmiana co do powierzchni użytkowej, nie są sprawdzane podczas kontroli, gdyż są zmianami nieistotnymi w rozumieniu art. 36a ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, to ta okoliczność nie była między stronami sporna. Pozwana bowiem nie kwestionowała, że dokonane przez powoda zmiany nie wymagały zmiany pozwolenia na budowę.

Zasadniczo także zeznania A. B. nie miały wpływu na dokonane w niniejszej sprawie ustalenia. Poza bowiem opisem spotkania do jakiego doszło na etapie rozpatrywania wniosków o płatność, zeznania świadka ograniczały się do przedstawienia okoliczności wynikających z przedłożonych przez strony dokumentów.

Zeznania świadka K. S. (2) Sąd uznał za wiarygodne, chociaż także zeznania tego świadka tylko w ograniczonym zakresie były pomocne przy dokonywaniu istotnych dla sprawy ustaleń. Świadek ten wykonywał na zlecenie powoda prace i jak zeznał to on zaproponował powodowi użycie kostki granitowej miast betonowej.

Opinię biegłego w zakresie budownictwa inż. Z. M. Sąd uznał za przydatną do dokonania w niniejszej sprawie ustaleń wyłącznie w zakresie w jakim biegły wskazał, że dokonane przez powoda zmiany nie były zmianami istotnymi wymagającymi od niego dokonania zgłoszeń odpowiednim organom administracyjnym, a także w zakresie w jakim biegły odwołując się do praktyki realizacji inwestycji budowlanych wskazał, że powszechnie spotykane są różnice między kosztorysami inwestorskimi, a powykonawczymi i jakie okoliczności najczęściej wpływają na powstanie takich różnic. W pozostałym zakresie, a w szczególności co do wykładni poszczególnych zapisów łączącej strony umowy uwagi biegłego nie mogły stanowić podstawy dokonywanych ustaleń, gdyż wkraczały w sferę oceny prawnej, która dokonywana jest wyłącznie przez Sąd rozpoznający sprawę.

Z kolei opinia biegłego z zakresu ekonomii, analizy ekonomicznej przedsiębiorstw, bankowości, finansów i Strukturalnych Funduszy Europejskich dr K. S. ostatecznie uznana została przez Sąd za nieprzydatną dla poczynienia w niniejszej sprawie ustaleń. Zasadnicze wnioski opinii biegłego sprowadzały się do dokonania stwierdzeń, które wykraczały poza zakres objęty jego specjalnością, a dotyczących kwestii związanych z budownictwem, w tym oceną kosztorysów inwestorskich i powykonawczych. Dodatkowo należy zauważyć, iż biegły wskazując jakie w jego ocenie kwoty powinny zostać powodowi wypłacone przez pozwaną, odwołał się wyłącznie do opinii sporządzonej na zlecenie pozwanego przez (...) Ośrodek (...), Doradztwa i (...), nie czyniąc w tym zakresie żadnych własnych uwag, które mieściłyby się w zakresie specjalności biegłego. Co więcej z opinii biegłego podsumowując wypływa wniosek, że inwestycja powoda zaakceptowana przez pozwanego w zasadzie od początku nie była uzasadniona ekonomicznie. Biegły zatem w rzeczywistości zakwestionował ocenę dokonaną przez pracowników pozwanej na etapie przed zawarciem przez strony umowy. Ocena ta zdaniem Sądu nie mogła jednak mieć wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Nadto, biegły, podobnie jak biegły z dziedziny budownictwa, pokusił się o wykładnię łączącej strony umowy, co ze wskazanych powyżej przyczyn również pozostawało poza jego kompetencjami.

Tym samym Sąd częściowo uwzględnił uwagi stron do poszczególnych opinii. Powód bowiem kwestionował opinię biegłego z zakresu Strukturalnych Funduszy (...). Z kolei pozwany kwestionował opinię biegłego z dziedziny budownictwa przede wszystkim w zakresie w jakim biegły dokonał wykładni łączącej strony umowy.

Zeznania powoda tylko w ograniczonym zakresie okazały się przydatne dla poczynienia ustaleń w niniejszej sprawie. Zeznania bowiem powoda podobnie jak zeznania jego małżonki (A. B.), poza opisem spotkania do jakiego doszło w siedzibie (...) Oddziału (...) pozwanej, ograniczały się do przedstawienia okoliczności wynikających z przedłożonych przez strony dokumentów.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje:

Powód w niniejszej sprawie ostatecznie po cofnięciu powództwa co do kwoty 15.126 zł wraz ze zrzeczeniem się w tym zakresie roszczenia, wnosił o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kwoty 113.874 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia zapłaty od dnia 01 maja 2010 od kwoty 59.958 zł i od dnia 01 sierpnia 2010 r. od kwoty 53.916 zł oraz kwoty 26.579,92 tytułem odsetek od kwoty 156.126 zł za wskazane w piśmie z dnia 06 czerwca 2013 r. okresy wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem skapitalizowanych odsetek.

Mając na uwadze, iż co do kwoty 156.126 zł powód cofnął powództwo - w pkt. 2 wyroku Sąd w tym zakresie umorzył postępowanie. Zgodnie bowiem z art. 355 § 1 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Cofnięcie powództwa po rozpoczęciu rozprawy, w przypadku kiedy jest połączone ze zrzeczeniem się roszczenia w świetle art. 203 § 1 k.p.c. jest dopuszczalne aż do wydania wyroku. Z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie. Dodatkowo wymaga podkreślenia, że w ocenie Sądu brak było podstaw do uznania, iż zrzeczenie

się roszczenia jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Nie zaistniały zatem przesłanki, o których mowa w art. 203 § 4 k.p.c.

Przechodząc z kolei do oceny zasadności powództwa w zakresie podtrzymywanym przez powoda, trzeba w pierwszej kolejności podkreślić, iż spór między stronami w zasadzie sprowadzał się do tego, czy w ramach zawartej przez strony w dniu 12 maja 2009 r. umowy powód mógł, w ramach realizowania każdego z etapów operacji dokonywać zmian w zakresie poszczególnych robót i związanych z nimi kosztów, jeśli zmiany te nie naruszały Prawa budowlanego oraz w jakim zakresie, na jakiej podstawie i w jaki sposób pozwana uprawniona była do weryfikowania na etapie rozpatrywania wniosków o płatność zasadności, prawidłowości oraz celowości dokonania tych zmian.

Pozwana bowiem swoje stanowisko zasadniczo opierała na treści pism z dnia 30 listopada 2011 r., wprost się zresztą na nie powołując w odpowiedzi na pozew. Mając to na uwadze trzeba zatem podkreślić, iż ostatecznie pozwana nie kwestionowała ani tego, że powód wybudował zarówno budynek gospodarczy, jak i drogę wewnętrzną wraz z palcem manewrowym, ani tego, że poniósł on koszty, o których refundację w ramach zawartej umowy wystąpił. W przedmiotowych pismach z dnia 30 listopada 2011 r. pozwana dokonała pomniejszenia kwot o jakie powód się ubiegał w złożonych wnioskach o płatność odpowiednio z kwoty 152.219,40 zł do kwoty 92.261,40 zł, a zatem o kwotę 59.958 zł względem wniosku z dnia 16 grudnia 2009 r. i z kwoty 117.780,60 zł do kwoty 63.864,60 zł, a zatem o kwotę 53.916 zł względem wnioski z dnia 17 marca 2010 r. Łącznie więc powódka umniejszyła wypłatę o kwotę 113.874 zł. Przy czym pozwana w przedmiotowych pismach wskazała, że dokonała korekty kosztów poprzez pomniejszenie kwot z poszczególnych faktur (o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia). W tym miejscu wymaga ponownego podkreślenia, że w dokumentach przedłożonych przez pozwaną, a stanowiących załączone do pozwu cztery teczki i jeden segregatora brak jest przedmiotowych kosztorysów po korekcie. Znajdują się tam jedynie: opinia i weryfikacja kosztorysów, których treść została szczegółowo opisane w stanie faktycznym. Nie można pominąć, iż dokumenty te w niniejszym procesie stanowią wyłącznie dokumenty prywatne, o których mowa w art. 245 k.p.c. Stanowią zatem wyłącznie dowód tego, że osoba, która jej podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Istotne dla dalszych rozważań jest w tym miejscu zwrócenie szczególowej uwagi na treść przedmiotowych pism pozwanej z dnia 30 listopada 2011 r. W pismach tych wprost stwierdzono, że umniejszenie przyznanych kwot jest następstwem skorygowania kosztorysu inwestorskiego i powykonawczego poprzez kosztorysanta. Uwzględniając takie stwierdzenie, jak również przede wszystkim treść pisma stanowiącego weryfikację kosztorysów inwestorskich, trzeba zauważyć, iż w zasadzie wspomniany kosztorysant, nie kwestionując tego, że wskazane w kosztorysach wykonawczych prace zostały w rzeczywistości wykonane, co wiązało się z poniesieniem przez powoda określonych wydatków udokumentowanych fakturami i potwierdzeniami przelewów przedłożonymi pozwanej (co nie było przez nią kwestionowane), dokonał przede wszystkim korekt kosztorysów inwestorskich i na tej podstawie opracował własne kosztorysy, które dodatkowo nie uwzględniały wskazanych w kosztorysie powykonawczym dotyczących utwardzenia terenu zastosowania pompy o dużej wydajności i zmiany utwardzenia z betonowej kostki brukowej na utwardzenie z kamienia łamanego. W piśmie dotyczącym wniosku z dnia 16 grudnia 2009 r. wskazano, że w oparciu o opinię dokonano weryfikacji kosztorysu powykonawczego wprowadzając zmiany w zakresie pozycji:

1. Roboty ziemne – zwiększono wartość do 3.885,72 zł;
2. Fundamenty – zwiększono wartość do 39.392,46 zł;
3. Posadzki parter – zwiększono wartość do 31.126,54 zł;
4. Ściany parter – zwiększono wartość do 54.823,37 zł;
5. Strop parteru, konstrukcja – zmniejszono wartość do 29.645,47 zł;
6. Posadzki piętro – zwiększono wartość do 12.435,07 zł;
7. Ściany piętro – zmniejszono wartość do 14.082,14 zł;

8. Konstrukcja dachu, stropodachu – zmniejszono wartość do 60.456,81 zł;

9. Stolarka okienna – zwiększono wartość do 42.164,68 zł;

10. Garaż – pominięto ze względu na ujęcie kosztów w powyższych pozycjach, a dodano – Roboty pominięte (wieloprzewodowe kominy wolnostojące z cegieł – wartość 2.395,69 zł. Przyjęto zatem, że po korekcie wartość całego budynku gospodarczego wynosi 238.032,66 zł z czego koszty kwalifikowane wynoszą 153.769,10 zł (238.032,66 x 0,6460).

Z kolei w piśmie odnoszącym się do wniosku z dnia 17 marca 2010 r. o wypłatę kwoty 117.780,60 zł wskazano, że na podstawie skorygowanego kosztorysu opracowanego na podstawie nowych obmiarów, a także uwzględniającego wykonanie placu manewrowego z materiału zastępczego, tj. zamiast kostki brukowej, kostki kamiennej z kamienia łamanego na podbudowie z zaprawy cementowo – piaskowej zaakceptowano następujące wartości dla poszczególnych pozycji kosztorysu:

Dla pozycji 1. Roboty pomiarowe przy powierzchniowych robotach ziemnych – wartość zwiększono do 97,03 zł;

Dla pozycji 2. Roboty ziemne wykonywane koparkami przedsiębiornymi – przyjęto roboty ziemne koparkami o pojemności łyżki 0,60 m³ na odległość 1 km zgodnie z kosztorysem inwestorskim, nie uwzględniono zmiany wprowadzonej w kosztorysie powykonawczym z uwagi na brak zasadności przy tak dużej powierzchni placu – pomniejszono wartość do 6.702,07 zł;

Dla pozycji 3 – 4. Nie uwzględniono wartości wskazanej w poz. 3 i 4 kosztorysu powykonawczego tj. zainstalowanie pompy do pompowania wody z wykopu i pompowanie wody z wykopu, równych wartością 15,55 zł i 30.055,20 zł z uwagi na brak uzasadnienia technologicznego stosowania pompy o dużej wydajności przez okres 2 tygodni;

Dla pozycji 5 – 8. Z uwagi na dużą powierzchnię wykonanych robót nie jest zasadne ręczne zagęszczenie podłoża, dlatego zastąpiono mechanicznym profilowaniem i zagęszczeniem podłoża pod warstwy konstrukcyjne o powierzchni 602 m². Dokonano korekty kolejnych pozycji kosztorysu powykonawczego do wartości 11.155,06 zł;

Dla pozycji 9 – 10. Podbudowa betonowa bez dylatacji – zwiększono wartość do 21.154,28 zł, natomiast podbudowa betonowa bez dylatacji – za każdy dalszy 1 cm – zredukowano krotność z 13 do 3 oraz do wartości 5.104,96 zł;

Dla pozycji 11 – 12. Nawierzchnie z brukowca z kamienia łamanego i posadzkę z klinkieru drogowego zastąpiono nawierzchnią z kostki rzędowej o wysokości 16 cm na podsypce cementowo – piaskowej – zredukowano do wartości 85.634,50 zł. Mając to na uwadze podkreślono, że przy zastosowaniu poprawnych obmiarów i dokonanych korekt wartość wykonania placu manewrowego wynosi 129.847,90 zł, w tym VAT 23.406,63 zł. Tym samym wartość kosztów kwalifikowanych wyniosła 106.441,27 zł.

Dalsze rozważania należy rozpocząć od przybliżenia regulacji prawnych, w oparciu o które doszło do zawarcia przez strony w dniu 12 maja 2009 r. umowy.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 07 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (dalej jako ustawa) pomoc w ramach działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 4, 5 i 8 oraz 16 – 23, jest przyznawana na podstawie umowy zawieranej, pod rygorem nieważności, w formie pisemnej. Umowa taka zgodnie z art. 23 ust. 1 powołanej ustawy w brzmieniu obowiązującym na dzień 12 maja 2009 r. zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie przedmiotu i stron umowy;
- 2) określenie warunków, terminu i miejsca realizacji operacji;

- 3) określenie wysokości pomocy;
- 4) określenie warunków i terminów wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy;
- 5) określenie warunków rozwiązania umowy;
- 6) określenie warunków i sposobu zwrotu środków finansowych z tytułu pomocy, w przypadku gdy pomoc jest nienależna lub wypłacona w nadmiernej wysokości. W myśl art. 29 ust. 1 pkt. 1 powołanej ustawy Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określa, w drodze rozporządzenia szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty lub zwracania pomocy w ramach poszczególnych działań objętych programem, a także przestrzenny zasięg wdrażania tych działań, w szczególności:
 - a) tryb składania wniosków o przyznanie pomocy,
 - b) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy,
 - c) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa – w przypadku działań, w ramach których pomoc jest przyznawana na podstawie umowy,
 - d) działania i przypadki, w których następcą prawnym wnioskodawcy albo nabywca gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części albo przejmujący posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części może, na swój wniosek, wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce wnioskodawcy oraz warunki i tryb wstąpienia do tego postępowania,
 - e) działania i przypadki, w których następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części albo przejmującemu posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części może być przyznana pomoc oraz warunki i tryb przyznania tej pomocy – mając na względzie zapewnienie prawidłowej realizacji programu oraz specyfikę poszczególnych działań. Na podstawie tego upoważnienia Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał m.in. w dniu 17 października 2007 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Modernizacja gospodarstw rolnych" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (dalej powoływane jako rozporządzenie z dnia 17 października 2007 r.).

Zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. w brzmieniu obowiązującym na dzień 12 maja 2009 r. pomoc przyznaje się na operację obejmującą wyłącznie inwestycje związane z prowadzeniem działalności rolniczej spełniającą wymagania określone w Programie, w szczególności uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem jej kosztów, oraz zapewniającą osiągnięcie i zachowanie celów działania, o którym mowa w § 1. W dalszych ustępach powołanego paragrafu w sposób szczegółowy określono wymagania jakie muszą być spełnione w przypadku konkretnych operacji, aby pomoc mogła zostać przyznana. W § 8 ust. 1 wskazano natomiast, iż pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów będących kosztami kwalifikowalnymi. Z kolei w § 9 ust. 1 uregulowane zostało jakie koszty zaliczane są do kosztów kwalifikowanych. W omawianym rozporządzeniu szczegółowo unormowano także wymagania związane z trybem składania wniosku, danymi jakie musi zawierać oraz procedurą usuwania jego braków (§ 11, § 12, § 13 i § 14). W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy, zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. Agencja wyznacza niezwłocznie wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania. W § 21 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. wskazano jakie postanowienia poza określonymi w art. 23 ustawy, może zawierać umowa (ust. 2), a także sytuacje, w których zmiana umowy jest nieważne oraz w jakich może być dokonana wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach (ust. 5). Z kolei zgodnie z § 23 ust. 1 warunki wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym że środki te mogą być wypłacone, jeżeli beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;

2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;

3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych. Natomiast w przypadku gdy beneficjent nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa w ust. 1, środki finansowe z tytułu pomocy mogą być wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami, oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną (§ 23 ust. 2 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r.). Przy czym tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy w myśl § 25 ust. 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. określa umowa, z tym że są one wypłacane na wniosek o płatność. Zasady na jakich uzupełniane są braki wniosku o płatność zostały unormowane w § 26 omawianego rozporządzenia. Zgodnie z jego ust. 1 jeżeli wniosek o płatność nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów lub wniosek lub dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli zaś beneficjent pomimo wezwania nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania (ust.). Z kolei jeżeli beneficjent pomimo ponownego wezwania nie usunął braków, Agencja rozpatruje wniosek o płatność w zakresie, w jakim został wypełniony, oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów (ust. 3). W ust. 4 przyznano natomiast Agencji, w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność, prawo do wzywania beneficjenta, w formie pisemnej, do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy lub przedstawienia dowodów na potwierdzenie tych faktów, w terminie 21 dni od dnia doręczenia wezwania. Przy czym jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o płatność niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, termin rozpatrywania wniosku wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie wnioskodawcę (§ 27 ust. 2 zw. z § 19 ust. 2 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r.).

To w oparciu o wskazane powyżej przepisy ostatecznie doszło w dniu 12 maja 2009 r. do zawarcia umowy między stronami. Ich treść w dużej mierze uwarunkowała też poszczególne zapisy umowy, czy to w zakresie niezbędnych regulacji, które w umowie musiały zostać zamieszczone (art. 23 ust. 1 ustawy) bądź mogły w niej zostać zamieszczone (§ 21 ust. 2 rozporządzenia), czy trybu rozpatrywania wniosku o płatność (§ 26 i § 27 rozporządzenia), czy w końcu minimalnych warunków od jakich wypłata została uzależniona (§ 23 ust. 1 rozporządzenia).

Przed przejściem do zasadniczych rozważań, nie można nie dostrzec, iż na etapie rozpatrywania złożonych przez powoda wniosków o płatność stanowisko pozwanej ulegało znacznym modyfikacjom.

Początkowo bowiem pozwana w wezwaniach kierowanych do powoda nie oczekiwała od niego przedstawienia kosztorysów powykonawczych i to nawet po przeprowadzonych na miejscu kontrolach. Kwestionowała bowiem jedynie wielkość i rodzaj upraw jakie powód zobowiązał się utrzymywać. Ostatecznie kwestia ta została przez powoda wyjaśniona. Następnie pozwana w piśmie z dnia 06 października 2010 r. powołując się na § 11 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 3 umowy i § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. i podnosząc, że inwestycja jest nieuzasadniona ekonomicznie dokonała wypowiedzenia umowy, kwestionując jednocześnie koszty inwestycji wskazane w kosztorysach inwestorskich. By w kolejnym piśmie z dnia 17 lutego 2011 r. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy cofnąć i odmówić przyznania pomocy z ponownym powołaniem się na § 9 ust. 3 umowy i § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r. i brak uzasadnienia ekonomicznego inwestycji. Co warte podkreślenia w piśmie z tym pozwana podkreśliła, że budynek gospodarczy o tak dużej powierzchni użytkowej i przeznaczeniu nie jest uzasadniony ekonomicznie do wskazanej struktury zasiewów i upraw, a nadto, że wartość wykonanych prac przekracza średnie ceny rynkowe, zaznaczając przy tym, że weryfikując wykonane roboty budowlane opierała się na kosztorysach inwestorskich, jednak mają one jedynie charakter przewidywania, planowania prowadzącego do ustalenia wysokości kwoty pomocy. Potwierdzenie prawidłowo poniesionych kosztów odbywa się zaś na etapie obsługi wniosku o płatność. Na skutek złożenia przez powoda wniosku o ponownie rozpatrzenie sprawy, jego wnioski o płatność zostały przywrócone do rozpatrzenia, o czym poinformowano go pismem z dnia 29 kwietnia 2011 r. Dopiero zaś w lipcu 2011 r. zwrócono się o przedłożenie kosztorysów powykonawczych. Ostateczne decyzje o częściowym

przyznaniu pomocy i przyczynach odmowy wypłaty w pozostałym zakresie odnośnie obu wniosków o płatności zostały wyrażone w ww. pismach z dnia 30 listopada 2011 r. Choć kwestia zmian zajmowanego stanowiska przez pozwaną, na etapie rozpatrywania wniosków o płatności nie jest przedmiotem oceny w niniejszej sprawie, to mając na uwadze jak ewoluowało stanowisko pozwanej, nie sposób okoliczności tych zupełnie pominąć przy ocenie ostatecznych podstaw częściowej odmowy wypłaty pomocy. Podstawy odmowy zostały zaś ostatecznie wskazane w przedmiotowych pismach z dnia 30 listopada 2011 r. i to zasadniczo treść tych pism ma dla niniejszej sprawy kluczowe znaczenie. To bowiem w tych pismach zostało wyrażone ostateczne stanowisko pozwanej.

Zasadnicze rozważania trzeba rozpocząć od przybliżenia postanowień umowy istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Zgodnie z zawartą przez strony umową powód zobowiązał się do realizacji operacji, której zakres rzeczowy i finansowy określono w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy (§ 3 ust. 1), a której celem była budowa drogi wraz z placem manewrowym (poprawa infrastruktury drogowej) oraz budowa budynku gospodarczego do przechowywania zboża oraz słomy i przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych przez co miało nastąpić zwiększenie higieny produkcji oraz dostosowanie jej do potrzeb rynku (§ 3 ust. 2). Operacja miała zaś zostać zrealizowana w 2 etapach i obejmować m.in.: wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z zestawieniem rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy; poniesienie przez powoda kosztów kwalifikowalnych operacji, w tym dokonanie płatności za dostawy, usługi lub roboty budowlane; udokumentowanie wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym i finansowym (§ 3 ust. 4 i 5). Podstawowym zobowiązaniem pozwanej wynikającym z przedmiotowej umowy była wypłata powodowi, na podstawie złożonych przez niego wniosków o płatność, pomocy w wysokości 270.000 zł, jednak nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji (§ 4 ust. 1), w 2 transzach: pierwsza transza w wysokości 152.219,40 zł i nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji dla danego etapu i druga transza w wysokości 117.780,60 zł i nie więcej niż 60 % poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji dla danego etapu (§ 4 ust. 2). Rozpatrując wniosek o płatność pozwana zgodnie z zapisami umowy uprawniona była do sprawdzenia zgodność realizacji operacji lub jej etapu z warunkami określonymi w ustawie, Programie, rozporządzeniu, przepisach odrębnych oraz postanowieniach umowy, w szczególności pod względem spełnienia warunków w zakresie kompletności i poprawności formalnej wniosku oraz prawidłowości realizacji i finansowania operacji (§ 8 ust. 1), a także wzywania do usunięcia jego braków, złożenia poprawnych dokumentów lub pisemnych wyjaśnień na zasadach i w terminach ściśle w umowie wskazanych (§ 8 ust. 2 – 12). Wypłata pomocy została w umowie uzależniona od:

1) zrealizowania operacji lub jej etapu, w tym poniesienia związanych z tym kosztów, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;

2) zrealizowania lub realizacji zobowiązań określonych w umowie;

3) udokumentowania zrealizowania operacji lub jej etapu, w tym poniesienia kosztów kwalifikowalnych z tym związanych (§ 9 ust. 1). W przypadku zaś, gdyby powód nie spełnił któregokolwiek z warunków, o których mowa powołany w ust. 1 § 9, środki finansowe z tytułu pomocy mogły zostać wypłacone w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną (§ 9 ust. 2). Podstawą do wyliczenia kwoty pomocy do wypłaty miały być natomiast faktycznie i prawidłowo poniesione koszty kwalifikowalne, jednak w wysokości nie wyższej niż wykazana w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, z zastrzeżeniem ust. 5 (§ 9 ust. 4). W przypadku, gdy wnioskowana przez powoda we wniosku o płatność kwota pomocy byłaby wyższa o więcej niż 3% od kwoty obliczonej przez pozwaną na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych, kwota refundacji miała być pomniejszona o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą wnioskowaną a kwotą obliczoną na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych. Pomniejszenie nie miało mieć zastosowania, jeżeli powód udowodni, że nie ponosi winy za włączenie niekwalifikującej się kwoty do

kwoty pomocy wnioskowanej we wniosku o płatność (§ 9 ust. 9). Zawarta przez strony umowa nie wymagała zmiany w przypadku:

1) zmian struktury wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji, z zastrzeżeniem ust. 4 pkt 1 (zmiany związane ze zmianą w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, a dotyczące: zmniejszenia zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach jednego z etapów i zwiększenia zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach etapu późniejszego; zwiększenia zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach jednego z etapów i zmniejszenia zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowalnych operacji w ramach etapu późniejszego);

2) zmian powstałych przy realizacji operacji o charakterze budowlanym, wynikających z praktycznych rozwiązań realizacji inwestycji, nie naruszających przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane i wydanych na ich podstawie decyzji właściwych organów oraz nie wpływających na cel i przeznaczenie operacji (§ 13 ust. 3). Zmiana umowy była natomiast wymagana m.in. w przypadku zmian zakresu rzeczowego operacji w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji stanowiącym załącznik nr 1 do umowy (§ 13 ust. 4 pkt 2 umowy). Z kolei w załączniku nr 1 do umowy stanowiącym zestawienie rzeczowo – finansowe operacji wskazano, że koszty inwestycji obejmują:

- budowę budynku gospodarczego według kosztorysu o powierzchni 106,2 m², stanowiącego I etap operacji o kosztach kwalifikowanych w wysokości 253.699 zł;

- budowę drogi wewnętrznej wraz z placem manewrowym według kosztorysu o powierzchni 600 m², stanowiącej II etap operacji o kosztach kwalifikowanych w wysokości 200.486 zł.

Zgodnie z art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Z § 2 powołanego artykułu wynika natomiast, że w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że przy wykładni oświadczeń woli, zgodnie z powołanymi wyżej przepisami, znajduje zastosowanie tzw. metoda kombinowana, która obejmuje dwie zasadnicze fazy. W pierwszej, tzw. subiektywnej, dąży się do ustalenia rzeczywistej woli stron, a więc tego jak same strony rozumiały znaczenie użytych w oświadczeniach woli sformułowań. Gdy w ten sposób nie można ustalić zgodności rozumienia oświadczenia woli przez strony czynności prawnej należy przejść do drugiej, tzw. obiektywnej fazy wykładni, w której uwzględnia się, jak adresat oświadczenia powinien zrozumieć jego sens. Nadto, w odniesieniu do oświadczeń woli, których treść została ujęta w dokumencie istotne znaczenie dla dokonania prawidłowej ich wykładni ma sam tekst umowy, jak również językowe reguły znaczeniowe. Przy interpretacji poszczególnych wyrażen składających się na oświadczenie woli złożone w formie pisemnej należy również uwzględnić kontekst sytuacyjny, na który składają się w szczególności dotychczasowe doświadczenia stron, ich status, przebieg negocjacji oraz kontekst faktyczny, w którym sporządzono projekt umowy i w którym umowę zawierano oraz związki treściowe, występujące pomiędzy zawartymi w tekście postanowieniami, a nadto cel świadczenia i okoliczności jego złożenia. Dokonując wykładni umowy, dodatkowo należy zakładać racjonalność działania jej stron, co uzasadnia założenie, iż postanowienia umowy miały być skuteczne i gwarantować osiągnięcie określonego celu w granicach zakreślonych przez zasadę swobody umów. Uwzględnienie okoliczności, w których oświadczenie woli zostało złożone, jak i uwzględnienie celu umowy może zatem prowadzić – na co w odniesieniu do drugiej sytuacji jednoznacznie wskazuje powołany art. 65 § 2 k.c. – do przypisania oświadczeniu woli prawnie wiążącego sensu odbiegającego od znaczenia wynikającego z reguł językowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt V CSK 588/14, Lex nr 1766010 i powołane tam orzeczenia, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt V CSK 436/12, Lex nr 1402681 i powołane w nim judykaty).

Z dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń wynika, że zmiany jakie powstały przy realizacji przez powoda operacji, nie naruszały przepisów ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, czego zresztą pozwana nie kwestionowała.

Tym samym dokonanie tych zmian zgodnie z powołanym powyżej § 13 ust. 3 pkt 2 umowy, nie wymagało jej zmiany. Nie można też uznać, aby wprowadzone przez powoda zmiany były zmianami w zestawieniu rzeczowo finansowym, czy zmianami zakresu rzeczowego operacji, wymagającymi zmiany umowy w świetle jej § 13 ust. 4 pkt 1 i 2. Czego pozwana także nie kwestionowała. Trzeba podkreślić, iż z poczynionych ustaleń wynika, że faktycznie powód dokonał zmian w strukturze wysokości kosztów kwalifikowanych, o których to zmianach mowa w § 13 ust. 3 pkt 1 umowy. Takie zaś zmiany nie wymagały dokonania zmian umowy, gdyż nie powodowały one zmniejszenia czy zwiększenia zakresu lub wysokości kosztów kwalifikowanych, w rozumieniu § 13 ust. 4 pkt 1. W związku z tym skoro powód dokonał zmian wyłącznie w zakresie struktury kosztów kwalifikowanych, to na ich dokonanie nie musiał uzyskiwać zgody pozwanej, a co za tym idzie wnosić o zmianę umowy. Jednocześnie trzeba podkreślić, iż skoro z powołanego zapisu umownego – § 13 ust. 3 pkt 1 – wynika, że zmiana struktury wysokości kosztów kwalifikowanych nie wymagała zmiany umowy, jeśli nie powodowała zmian w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji, to nie tylko była ona dopuszczalna, ale również jej dokonanie nie mogło prowadzić automatycznie do pozbawienia powoda prawa zwrotu poniesionych, w takiej sytuacji kosztów kwalifikowanych. Pozwana zarówno na etapie rozpatrywania wniosków o płatności, jak również już w trakcie procesu, zdawała się wspomnianą regulację umowną pomijać. Jak już wskazano pozwana ostatecznie nie kwestionowała ani tego, że powód wybudował zarówno budynek gospodarczy, jak i drogę wewnętrzną wraz z palcem manewrowym, ani tego, że poniósł koszty, o których refundację w ramach zawartej umowy wystąpił. Nie kwestionowała bowiem przedłożonych przez powoda faktur, ani tego, że powód dokonał zapłaty za nie.

W świetle poczynionych już rozważań dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kluczowe znaczenie ma zatem, czy pozwana była uprawniona do dokonania umniejszenia kwot, o wypłatę których powód wystąpił.

W przedmiotowych pismach z dnia 30 listopada 2011 r. pozwana wskazała, że redukcja kwot nastąpiła w oparciu o „§ 9 pkt 1,2,4 umowy”. Uwzględniając treść tych pism, a także przyjętą w umowie terminologią w zakresie jednostek redakcyjnych każdego z paragrafów, należy stwierdzić, iż w rzeczywistości podstawą do umniejszenia przez pozwaną kwot pomocy były § 9 ust. 1, 2 i 4 umowy. Jak już zaznaczono pozwana nie kwestionowała, że powód zrealizował operację i poniósł w związku z tym koszty, których poniesienie udokumentował, uznając jednak, iż podstawą do pomniejszenia pomocy jest przede wszystkim:

- wykonanie placu manewrowego z kamienia łamanego zamiast kostki brukowej; zastosowanie pompy do wypompowywania wody z wykopu i pompowanie wody z wykopu; zastosowanie ręcznego zagęszczania (odnośnie budowy drogi wraz z palcem manewrowym);
- zaliczenie do kosztów kwalifikowanych pozycji z kosztorysu powykonawczego dotyczących garażu przez błędnie przyjęte założenie rozdzielenia kosztów kwalifikowanych i niekwalifikowanych.

Odnosząc się do tak sformułowanych podstaw umniejszenia przez pozwaną kwot do wypłaty trzeba podkreślić, iż po pierwsze, w ocenie Sądu zmiana materiału z jakiego wykonano plac manewrowy jak również zastosowanie pompy były zmianami w zakresie struktury wysokości kosztów. Na te zmiany zgodnie z powołanymi powyżej postanowieniami umowy powód nie musiał uzyskiwać zgody pozwanej. Sam fakt dokonania tych zmian nie stanowił zatem naruszenia postanowień umowy. Zdaniem Sądu nie można zatem uznać, aby zaszyły podstawy do umniejszenia pomocy, z uwagi na wskazane zmiany, do których powód w ramach zawartej umowy był uprawniony. W § 9 ust. 4 umowy, na który powołała się pozwana w przedmiotowych pismach mowa o tym, że podstawą do wyliczenia kwoty pomocy do wypłaty są faktycznie i prawidłowo poniesione koszty kwalifikowalne. Poniesienia kosztów pozwana nie kwestionowała. W aspekcie poczynionych uwag nie można też uznać, aby były one poniesione nieprawidłowo. Nie można nie zwrócić uwagi na jeszcze jedną kwestię. Pozwana wskazując na niedopuszczalność dokonania zmiany w zakresie materiału z jakiego wykonano plac manewrowy usilnie podnosiła, że zmiana ta w znaczący sposób zwiększyła koszty realizacji operacji. W przedmiotowym piśmie pozwana wskazała, że w tym zakresie poz. 11 i 12 z kosztorysu powykonawczego zredukowała do kwoty 85.634,50 zł. Wypada zatem wskazać, iż suma kosztów w kosztorysie powykonawczym we wspomnianych pozycjach wyniosła 87.498,49 zł. W rzeczywistości zatem pozwana dokonała pomniejszenia o kwotę 1.863,99 zł. Trudno zatem przyjąć, aby ta zmiana tak znacząco zwiększyła całe koszty operacji, szczególnie, że koszty w tym zakresie wskazane w kosztorysie inwestorskim były dużo niższe. Tym samym sama pozwana

przez fakt umniejszenia wyłącznie o wskazaną kwotę, zaakceptowała zmianę materiałową dokonaną przez powoda. Po drugie, zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy nie było również podstaw do tego, aby pozwana dokonała pomniejszenia wypłat, w oparciu o korektę kosztorysów inwestorskich i powykonawczych. Pozwana na etapie rozpatrywania wniosków o pomoc, a zatem przed podpisaniem umowy, nie kwestionowała kosztorysów inwestorskich. Kosztorysy te stanowiły punkt wyjścia do oceny wniosku o pomoc. Skoro ostatecznie pozwana uznała na ich podstawie, że operacja spełnia wymagania określone w programie, w szczególności jest uzasadniona ekonomicznie (§ 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r.), to nie sposób uznać, aby była uprawniona do ich ponownej oceny w oparciu o wskazanie uzasadnienie ekonomiczne dopiero na etapie rozpatrywania wniosków o płatność. Prawo takiej ponownej oceny nie wynika ani z umowy, ani przepisów powszechnie obowiązujący, czy to krajowych (przede wszystkim ustawa i rozporządzenia z dnia 17 października 2007 r.), czy unijnych (przede wszystkim rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich). Z treści pism z dnia 30 listopada 2011 r. wynika, że korekt dokonano zarówno w zakresie kosztorysów inwestorskich i powykonawczych. Istotne jest, że korekt tych dokonano w pełnym oderwaniu od rzeczywiście wykonanych prac i poniesionych w związku z tym przez powoda kosztów. Z przedmiotowych pism wynika bowiem, że co do niektórych kosztów z kosztorysów nastąpiło zwiększenie kwot w stosunku do tych jakie wskazano w tych kosztorysach, w innych zaś zmniejszenie. W rzeczywistości zatem pozwana nie kwestionując wykonanie przez powoda operacji w zakresie określonym w zestawieniu rzeczowo – finansowym i poniesienie w związku z tym kosztów, już po realizacji inwestycji przez powoda, dokonała ponownej oceny jakie koszty powinny zostać poniesione na realizację każdego z etapów operacji, co istotne abstrahując od kosztów jakie powód faktycznie poniósł. Także podstaw do takiego działania nie sposób doszukać się w postanowieniach zawartej umowy czy przepisach powszechnie obowiązujących. Podstawy takiej w okolicznościach niniejszej sprawy nie stanowił bowiem § 9 ust. 4 umowy. O ile bowiem stanowi on, iż podstawą wypłaty są faktycznie i prawidłowo poniesione koszty kwalifikowane, to pozwana, w żaden sposób nie wykazała, chociaż ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na niej (art. 6 k.c.), nieprawidłowego poniesienia przez powoda kosztów. Ponownie trzeba zwrócić uwagę, że pozwana w przedmiotowych pismach wskazała, iż w zakresie niektórych pozycji dokonała zwiększenia kwot, w stosunku do tych wskazanych w kosztorysach. Tym samym abstrahując od faktycznie poniesionych przez powoda kosztów. Zgodnie zaś z omawianym postanowieniem umownym tylko takie (poniesione koszty kwalifikowane) stanowiły podstawę do wyliczenia kwoty pomocy do wypłaty. Również zatem z tego względu trudno podzielić argumentację pozwanej. Odnieść się jeszcze trzeba do kwestii umniejszenia wypłaty z uwagi – jak wskazano w piśmie z dnia 30 listopada 2011 r. – na zaliczenie do kosztów kwalifikowanych pozycji z kosztorysu powykonawczego dotyczących garażu przez błędnie przyjęte założenie rozdzielenia kosztów kwalifikowanych i niekwalifikowanych. Także ten zarzut zdaniem Sądu okazał się niezasadny i nie mógł stanowić podstawy do umniejszenia wypłaty w ramach realizacji etapu związanego z budową budynku gospodarczego. Pozwana pomija, że na etapie ubiegania się o przyznanie pomocy, a więc przed podpisaniem umowy, powód wskazywał, iż zamierza wybudować garaż, a nadto w złożonym kosztorysie wskazał jakie koszty będą z jego budową związane, zaznaczając, iż są to koszty niekwalifikowane. Podkreślić należy, iż w kosztorysie inwestorskim koszty niekwalifikowane związane z budową garażu zostały zamieszczone w osobnych rubrykach i szczegółowo rozpisane. Pozwana tak złożonego kosztorysu i sposobu oddzielenia kosztów kwalifikowanych od niekwalifikowanych nie kwestionowała. Z przepisów umowy nie wynika zaś, aby na etapie wniosku o płatność powód zobowiązany był do jakiegoś szczególnego dokumentowania tego, które z przedkładanych faktur dotyczą kosztów kwalifikowanych, a które kosztów niekwalifikowanych. Trudno też zrozumieć stwierdzenie pozwanej zawarte w piśmie z dnia 30 listopada 2011 r., że powodem redukcji kwot jest wystawienie wspólnego protokołu odbioru robót. Pozwana zatem także w tej kwestii, mimo iż nie kwestionowała przed podpisaniem umowy przedłożonego przez powoda kosztorysu inwestorskiego, w którym dokonano rozróżnienia kosztów kwalifikowanych od niekwalifikowanych, chciała tego dokonać na etapie rozpatrywania wniosku o płatność. Podstaw do takiego działania nie można jednak doszukać się w przepisach przedmiotowej umowy, w tym przede wszystkim w powołanych przez pozwaną § 9 ust. 1, 2 i 4. Nie można również nie zauważyć, na co zwracał uwagę biegły z zakresu budownictwa, iż zastosowane przez pozwaną matematyczne działania związane z odniesieniem powierzchni garażu do powierzchni całego budynku, stanowi właściwy sposób wyliczenia kosztów niekwalifikowanych.

Reasumując, zdaniem Sądu powód w niniejszej sprawie wykazał, iż wykonał zobowiązania zgodnie z zawartą w dniu 12 maja 2009 r. umową, a tym samym, że zaistniały podstawy do wypłaty mu całości kwoty 270.000 zł pomocy o jakiej w umowie tej mowa. Pozwana z kolei nie wykazała, aby zaistniały podstawy do umniejszenia wysokości tej pomocy, jakiego dokonała w pismach z dnia 30 listopada 2011 r.

Uwzględniając poczynione powyżej uwagi powództwo w zakresie roszczenia głównego, tj. co do kwoty 113.874 zł zasługiwało na uwzględnienie.

O odsetkach Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 481 § 1 k.c. Uwzględniając, iż powód na etapie rozpatrywania wniosków o płatność akceptował, że złożone przez niego wnioski wymagają uzupełnienia, a tym samym stosował się do wezwań pozwanej, a nadto biorąc pod uwagę treść łącznej strony umowy, której to zapisy uprawniały pozwaną do wzywania powoda do uzupełniania wniosków o płatności, a okresy te nie stanowiły opóźnień w spełnieniu świadczenia, Sąd uznał, że ostateczną decyzję co do rozpatrzenia wniosków powoda pozwana podjęła w dniu 21 listopada 2011 r., kiedy to przelała na rachunek powoda kwotę 156.126 zł. Od tej daty pozostawała zatem w opóźnieniu w zapłacie pozostałej kwoty. Tym samym od tej daty należało zasądzić na rzecz powoda ustawowe odsetki za opóźnienie od kwoty 113.874 zł. Dalsze roszczenie w zakresie odsetek podlegało zatem oddaleniu.

Ostatecznie zatem na w pkt. 1 wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 113.874 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 listopada 2011 r. do dnia zapłaty, a w pkt. 3 wyroku oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu na początku należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 203 § 2 zd. 2 k.p.c. w razie skutecznego cofnięcia pozwu na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zauważono, że dopuszczalne jest odstępstwo od zasady wynikającej z powołanego art. 203 § 2 k.p.c., w sytuacji gdy powód wykaże, że wystąpienie z powództwem było niezbędne dla celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, z uwzględnieniem okoliczności istniejących w dacie wytoczenia pozwu. Dotyczy to zaś zwłaszcza sytuacji, gdy cofnięcie pozwu jest konsekwencją zaspokojenia przez pozwanego wymagalnego w chwili wytoczenia powództwa roszczenia powoda. W rozumieniu przepisów o kosztach procesu to pozwanego należy bowiem w takiej sytuacji uznać za stronę przegrywającą sprawę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt II CZ 208/11, Lex 1214570 i powołane tam orzecznictwo).

Zgodnie natomiast z art. 101 k.p.c. zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu.

W niniejszej sprawie skuteczne cofnięcie pozwu co do kwoty 156.126 zł nastąpiło po wniesieniu pozwu, na skutek dokonania przez pozwaną zapłaty w dniu 21 listopada 2011 r., jeszcze przed doręczeniem jej odpisu pozwu, a tym samym przed wniesieniem odpowiedzi na pozew. Powód ustosunkowując się do wezwań pozwanej, akceptował, iż rozpatrzenie złożonych przez niego wniosków o płatność wymaga poczynienia dodatkowych ustaleń. Ostatnie takie ustosunkowanie się do wezwań pozwanej miało miejsce w dniu 29 września 2011 r. Po tej dacie powód nie tylko nie czekał na odpowiedź pozwanej, ale nie wzywał jej do zajęcia ostatecznego stanowiska, jednocześnie wnosząc powództwo. Z kolei pozwana ponad wypłaconą kwotę 156.126 zł nie uznawała roszczenia, konsekwentnie wnosząc o oddalenie powództwa ponad wypłaconą już sumę.

Mając na uwadze powyższe okoliczności zdaniem Sądu w zakresie w jakim nastąpiło cofnięcie pozwu, za stronę przegrywającą należało uznać powoda. Pozwana natomiast przegrała proces co do kwoty 113.874 zł. Uwzględniając jednak charakter niniejszej sprawy, a także treść art. 102 k.p.c. Sąd uznał, iż strony koszty procesu powinny ponieść po połowie. Z tej przyczyny w pkt. 4 lit. a) wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.117,30 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych, a w pkt. 4 lit. b) wyroku kosztami pozasądowymi obciążył stronę w zakresie przez nie poniesionymi. Na zasądzoną na rzecz powoda kwotę złożyła się kwota 6.750 zł stanowiąca połowę uiszczoną

przez niego opłaty od pozwu oraz kwota 1.427,30 zł stanowiąca połowę kosztów wynagrodzenia biegłych (k. 575) wypłaconego z zaliczek uiszczonych przez inicjatora procesu (w łącznej wysokości 3.000 zł).

/-/ K. Szmytke